

Faruk SAYLIK¹

¹Doktora Öğrencisi, Ankara Üniversitesi, faruqsaylik@gmail.com

Geliş Tarihi/Received
27.07.2024

Kabul Tarihi/Accepted
05.12.2024

Yayın Tarihi/Published
31.12.2024

Bir Yerel Eğitim Planlaması Örneği: Diyarbakır İli Çüngüş İlçesi Öğretim

Haritası

Öz

Bu çalışma, Diyarbakır ili Çüngüş ilçesinin eğitim durumunu analiz etmeyi ve geleceğe yönelik çözüm önerileri sunarak bir eğitim planı hazırlamayı amaçlamaktadır. Araştırmada doküman incelemesi yöntemi kullanılmış olup çalışma evreni hakkında genel bir anlayışa ulaşmak amacıyla genel tarama modeli tercih edilmiştir. Araştırma Çüngüş ilçesi merkez, köy ve mezralarını kapsamaktadır. Araştırmada 2010-2020 yılları arasındaki veriler dikkate alınarak değerlendirmeler yapılmıştır. Veriler TÜİK (Türkiye İstatistik Kurumu), İl Millî Eğitim Müdürlüğü, İlçe Millî Eğitim Müdürlüğü, İlçe Belediyesi, Valilik ve Millî Eğitim Bakanlığı MERNİS (Merkezi Nüfus İdaresi Sistemi) sisteminden elde edilmiştir. Verilerin analizinde öğretim haritası oluşturma tekniği kullanılmıştır. Öğretim haritası oluşturulurken, nüfus piramidi, 5'li yaş grupları, en küçük kareler yöntemi, öğrenci akış şeması, geometrik artış yöntemleri, yarı logaritmik kalıp ve istatistiksel formüller kullanılmıştır. Bu çalışma, yerel eğitimin ayrıntılı bir analizini yaparak gelecekteki ihtiyaçları öngörmek amacıyla genel durum saptaması, eğilimler, kestirimler, sonuçlar ve öneriler şeklinde yapılandırılmıştır. Yapılan hesaplamalara göre ilçe nüfusun 2030 yılına kadar %2 oranında azalması beklenmektedir. Öğrenci ve öğretmen sayılarına ilişkin gelişim, eğilim ve tahminlerin incelenmesi sonucunda, okul öncesi, ilkököl ve ortaokul kademelerinde öğrenci ve öğretmen sayılarında artış eğilimi olduğu görülmüştür. Bu artışın lise düzeyinde yaş grubu nüfusunu önemli ölçüde aşacağı sonucuna varılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Eğitim planlaması, öğretim haritası, eğilim, kestirim, öğrenci akış modeli.

Atf: Saylık, F. (2024). Bir yerel eğitim planlaması örneği: Diyarbakır ili Çüngüş ilçesi öğretim haritası. *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, (46), 122-163. <http://dx.doi.org/10.14582/DUZGEF.2025.229>

An Example of Local Education Planning: Instruction Map of Çüngüş District of Diyarbakır Province

Abstract

This study aims to analyze the educational status of Çüngüş district in Diyarbakır province and prepare an educational plan by proposing solutions for future needs. The document review method was utilized, and a general survey model was chosen to gain an overall understanding of the study universe. The research encompasses the center, villages, and hamlets of Çüngüş district. Evaluations were conducted using data from 2010 to 2020. The data were obtained from TÜİK (Turkish Statistical Institute), Provincial Directorate of National Education, District Directorate of National Education, District Municipality, Governorship, and the Ministry of National Education's MERNİS (Central Population Administration System). The technique of creating an instruction map was used for data analysis. While constructing the instruction map, population pyramid, five-year age groups, least squares method, student flow chart, geometric growth methods, semi-logarithmic pattern, and statistical formulas were utilized. This study is structured around a general assessment of the current situation, trends, predictions, results, and recommendations to anticipate future needs through a detailed analysis of local education. According to the calculations, the district's population is expected to decrease by 2% by 2030. Examination of the development, trends, and predictions regarding the numbers of students and teachers indicated an increasing trend in the numbers of students and teachers at the preschool, primary, and middle school levels. It was concluded that this increase would significantly exceed the age group population at the high school level.

Keywords: Educational planning, instruction map, trend, prediction, student flow model.

Citation: Saylık, F. (2024). An example of local education planning: Instruction map of Çüngüş district of Diyarbakır province. *Dicle University Journal of Ziya Gokalp Education Faculty*, (46), 122-163. <http://dx.doi.org/10.14582/DUZGEF.2025.229>

Extended Abstract

Introduction

This research aims to comprehensively evaluate the educational status of the Çüngüş district of Diyarbakır and provide strategic plans for the future. Planning is a critical process for making informed future decisions and distributing limited resources equitably. Educational planning involves identifying, collecting, and analyzing fundamental information about schools and their surroundings. This process aims to achieve the mission of schools and similar institutions. The primary objective of the study is to identify the educational challenges of the Çüngüş district and determine the necessary actions to address them.

Methodology

This study employs the document analysis method, one of the qualitative research methods. The data sources include websites, development plans, annual and medium-term programs, and strategic plans. The data have been analyzed and interpreted through descriptive processes. The research model is the general survey model, which involves examining the entire population or a sample to gain a general understanding of a broad universe. The study population comprises preschool, primary, and secondary education institutions in the Çüngüş district of Diyarbakır.

Findings

Between 2010 and 2020, the population of the Çüngüş district declined. The total population, which was 14,093 in 2010, decreased to 11,293 in 2020. A significant portion of the population consists of young people; those aged 0-39 constitute 62.9% of the total population. According to Karakütük (2020), an important indicator of the elderly population is when the proportion of the population aged 65 and over exceeds 10%. Thus, the fact that 13% of the population is aged 65 and over, Çüngüş can be considered an aging district.

When evaluating the educational status of the population, it is observed that in 2019, 10.3% of the population was illiterate, while 89.6% were literate. Additionally, 75.2% of the population had completed at least a primary school education. These figures highlight the need to improve school enrollment rates. When examining school enrollment rates, it was determined that in the 2020-2021 academic year, 94.8% of primary school-aged children, 97.1% of middle school-aged children, and 59% of high school-aged youth were enrolled in school.

As of the 2020-2021 academic year, there were 1 kindergarten, 15 primary schools, 10 middle schools, 1 multi-program Anatolian high school, and 1 public education center in the Çüngüş district, totaling 30 educational institutions. There were 182 teachers employed in the district, with a student-to-teacher ratio of 13 in preschool, 13 in primary school, and 20 in middle school. These numbers indicate that the district has an adequate number of teachers and classrooms.

According to population projections, the population of the Çüngüş district is expected to decrease to 9,233 by 2030. This decline is attributed to living conditions in some remote villages and hamlets. Consequently, it may lead to the closure of some schools and an increase in student enrollment in central schools. Therefore, it is essential to make school-based projections and plan accordingly. It is estimated that the number of students in central schools will increase in the future. By 2030, the number of preschool students is predicted to reach 421, and the number of primary school students is expected to reach 1,343. Similarly, the number of teachers is also estimated to increase.

Discussion

Micro and macro planning methods are used to ensure equal opportunities in education and the efficient use of resources. Micro planning involves proposing necessary measures to address future needs through a detailed analysis of local education. Macro planning entails broad strategic plans based on nationally determined goals and standards.

When examining the educational status of the Çüngüş district, it is evident that various challenges arise due to geographical and demographic difficulties. Although transportation-based education is an essential solution for students coming from remote villages and hamlets, logistical challenges and resource shortages disrupt its implementation. Additionally, the low school enrollment rates of girls raise concerns regarding gender equality. The strategies proposed to address these issues include improving educational infrastructure, increasing the number of teachers, more effectively planning transportation-based education, and implementing policies to encourage the enrollment of girls. Furthermore, it is necessary to enhance cooperation with local governments to increase educational investments and improve the physical conditions of schools.

Conclusion

This research comprehensively analyzes the educational status of the Çüngüş district, identifies existing problems, and presents strategic plans for the future. Effective educational planning is vital for improving the district's education quality and ensuring long-term social and economic development. To enhance the applicability of central education policies at the local level and reduce regional disparities, greater emphasis should be placed on local educational planning. Accordingly, the educational plan prepared for the Çüngüş district will serve as a guide to meet future educational needs and enhance the district's education quality.

Giriş

Günümüz eğitim sistemlerinin dinamik yapısında, hedeflere ulaşmak ve kaynakları etkin bir biçimde kullanmak adına planlama, yönetim süreçlerinin vazgeçilmez bir bileşeni olarak öne çıkmaktadır. Bu yönüyle yönetim sürecinin temel ögesinin planlama olduğu (Başaran & Çinkır 2013; Bursalıoğlu, 2003; Fayol, 2016) söylenebilir. Adem (2008), planlamayı, belli amaçlara ulaşmak için gelecekte uygulanacak bir dizi kararları hazırlamaktan oluşan ve sınırlı kaynakların dengeli bölüşümünü temel alan bir süreç olarak tanımlamaktadır. Bu açıdan planlamanın öğeleri ilerideki eylemler, amaçlar, karar alma ve maliyetler olarak sıralanabilmektedir. Hesapçioğlu'na (1989) göre, planlama, alternatiflerin belirlenmesi ve geliştirilmesi ile bu alternatifler arasından en uygun olanının seçilmesini içerir. Eğitim planlaması ise, okul ve çevresi ile ilgili iç ve dış temel ve kritik bilgileri belirleme, toplama ve analiz etme sürecidir ve bu süreç, okulun ve benzer kurumların hedeflediği misyonu gerçekleştirme amaçlarıdır. Eğitim planlaması, sadece eğitimdeki sorunların çözümüne yönelik bir araç olarak değil, aynı zamanda toplumda yaşanan sosyal ve ekonomik değişimlere de yanıt veren bir mekanizma olarak görülmektedir (Küçükler, 2010). Ünal'a (1996) göre planlama hem bir kaynak dağıtım mekanizması hem de geleceğe dair belirlenen hedeflere ulaşmak amacıyla yürütülen bir karar verme sürecidir. Hedefler geleceğe yönelik olsa da kararların temeli genellikle geçmişe ait bilgilere dayanmaktadır. Karakütük (2020), planlamayı "şu anda bulunan yerden ulaşılmak istenilen yere götürecektir eylem" olarak tanımlamış ve eğitim planlamasını önceden belirlenmiş amaçlara ulaşmak için var olan kaynakları en uygun şekilde kullanarak geleceğe yönelik karar verme süreci ve sorun çözme eylemi olarak belirtmiştir. Eğitim planlaması en geniş anlamda, var olan kaynakların akılcı çözümleme teknikleriyle, eğitim bağlamında, toplumun ihtiyaçlarını karşılamak için daha etkin ve verimli uygulanmasıdır (Coombs, 1973). Planlama sürecinin etkinliği, doğru ve güvenilir verilerin toplanmasına bağlıdır. Veriler, eğitim planlaması sürecinin her aşamasında hem mevcut durumun doğru bir şekilde analiz edilmesini hem de geleceğe yönelik öngörülerin daha sağlam temellere dayanmasını sağlar (Schildkamp, vd., 2016).

Yönetim süreçlerinin en kritik bileşenlerinden biri olan planlama aşaması, doğru ve zamanında karar almayı destekleyen bir yapı gerektirir. Planlama süreci öncesinde yapılacak bir çalışmayla elde edilen veriler, eğitim sürecindeki uygulamaların etkisini artıracak şekilde analiz edildiğinde, daha öngörülebilir ve etkili bir perspektif oluşturulabilir. Veriye dayalı yönetim yaklaşımı, bu aşamada karar alma sürecini somut verilere dayandırarak belirsizliği azaltır ve kaynakların daha etkin kullanılmasını sağlar. Anderson'a (2015) göre veriye dayalı planlama, sadece geçmişe dönük raporlama yapmakla kalmaz, aynı zamanda analiz yoluyla geleceğe yönelik tahminler ve stratejiler geliştirmeyi de içerir. Bu yaklaşım, planlama süreçlerini daha akılcı ve hesap verebilir bir hale getirirken, organizasyonun hedeflerine ulaşmasında önemli bir rol oynar. Veriye dayalı yönetim, yönetim süreçlerinde veri kullanımını öncelikli kılarak, belirsizlikleri azaltmayı ve bu sayede hatalar ile etkisiz uygulamaları en aza indirmeyi hedefleyen bir yönetim yaklaşımıdır (Cemaloğlu & Duykuluoğlu, 2022). Eğitimde veriye dayalı yönetim modeli, Türkiye'de 2023 Eğitim Vizyonu Belgesi ile vurgulanan bir kavram olarak dikkat çekmektedir. Bu belgede, eğitim sistemindeki kararların veri temelli alınması ve okulların gelişimini destekleyecek bir yönetim sisteminin oluşturulması (MEB, 2018) hedeflenmektedir. Eğitimde veriye dayalı yönetim, karar alma süreçlerini kanıtlarla destekleyerek eğitim ve öğretim kalitesini artırmayı amaçlar. Ayrıca sorunları anlamak, iyileştirme stratejileri geliştirmek ve alınan kararların etkinliğini değerlendirmek için kritik bir araçtır (Schildkamp vd., 2016). Bu yönüyle veriye dayalı yönetim için eğitimde planlama ve uygulamaların etkisini ölçmeye olanak tanıyan bir model olduğu söylenebilir.

1970'li yıllara kadar çoğu gelişmekte olan ülkenin, merkezi düzeyde eğitim planlama sistemlerini yoğun olarak kullandıkları bilinmektedir. Merkezi planlama sistemleri öncelikleri tespit etmek ve hedefleri belirlemek için bir çerçeve sağlamak; eğitim sistemlerini sosyal, ekonomik ve kültürel kalkınmanın ihtiyaçlarına göre yönlendirmek; eğitime atfedilen sınırlı kaynaklardan mümkün olan en iyi şekilde yararlanılmasını sağlamayı amaçlamaktadır. Ancak eğitim sistemlerinin, bir planın varlığıyla veya onun hedefleriyle bağlantılı olmayan daha başka iç dinamiklere de sahip olabileceği göz ardı edilmiştir (Coombs, 1973). Merkezi düzeyde belirlenen politikaların bölgeler, şehirler, köyler ve

sosyal gruplar arasındaki eşitsizlikleri artırdığı gözlenmektedir. Karakütük'e (2020) göre, planlamanın önemli yönlerinden biri de mevcut kaynakların etkin ve verimli kullanılmasıdır. Ayrıca, kaynakların miktar ve kalitesinin artırılmasında kaynak dağıtım mekanizması önemli bir rol oynar. Bu bağlamda eğitim planlarının tasarlanmasında, kaynakların eşitlik, adalet, hakkaniyet, yerinde ve ihtiyaçlar dahilinde kullanımı büyük önem arz etmektedir. Merkezi eğitim planlama sistemleri ve politikalarının her zaman için bölgesel veya yerel düzeyde uygulanamayacağı fikri, yerel eğitim planlamalarına olan ihtiyacı artırmıştır. Bu çerçevede öğretim haritası yöntemi, kamu otoritelerinin yatırım politikalarından kaynaklanan bölgesel eşitsizlik sorunlarının üstesinden gelmek için önemli bir planlama aracı olarak kullanılabilir. Karakütük'e (1994) göre, öğretim haritasının amacı, sadece mevcut durumu belirlemekle kalmayıp, aynı zamanda gelecekte uygulanacak bir plan hazırlamak ve uzun vadede planın nasıl olacağını ve gerçekleşeceğini uygun yöntem ve tekniklerle tasarlamaktır. Bu süreç, plan hedeflerinin gerçekleştirilmesini kolaylaştırmayı amaçlar.

Öğretim haritaları, mikro planların ve eğitim planlamasının daha dar bir şekilde uygulanmış halidir ve kendi içinde birtakım özellikleri barındırır. Öğretim haritası, ülke düzeyinde belirlenen hedefler ve standartlar doğrultusunda yerel eğitimin ayrıntılı analizini yaparak gelecekteki ihtiyaçları öngörmek ve bu ihtiyaçlara yanıt verebilmek için gerekli önlemleri öneren bir süreçtir (Karakütük, 1994). Bu süreç üç aşamadan oluşmaktadır. Bunlar durum saptama, kestirme ve öneri aşamalarıdır. Yerel düzeyde eğitim planlaması, belirli bir bölge, ilçe veya yerleşim biriminin eğitim ihtiyaçlarına özel olarak yapılan planlama sürecini ifade eder. Bu bakımdan örnek olması adına eğitim ihtiyaçlarının kolaylıkla görülebileceği, az nüfusa sahip bir bölgeden başlanarak pilot bir çalışma yapılması kolaylık sağlayacaktır.

Araştırmaya, Çüngüş ilçesinin eğitim planlaması açısından seçilmiş olmasının nedeni; Diyarbakır ilinin en düşük nüfusa sahip ilçesi olması, okul sayısının azlığı ve istatistikî verilere nispeten daha kolay ulaşılabilir olmasından kaynaklanmaktadır. Çüngüş ilçesi, coğrafi konumu, küçük ve dağınık bir nüfusa sahip bir bölge olması nedeniyle eğitimde çeşitli zorluklar yaşamaktadır. Çüngüş ilçesinde, nüfus hareketliliğinden dolayı eğitim altyapısı zayıflamakta ve okullar ilçenin gelecekteki eğitim ihtiyaçlarına yanıt verememe riski taşımaktadır. Kavak (2011) nüfus artış hızı, coğrafi dağınıklık ve köylerdeki demografik değişikliklerin, eğitim taleplerinin hakkaniyetli bir biçimde karşılanabilmesi için ihmal edilmemesi gereken faktörler olduğunu belirtmektedir. Aksi takdirde nüfus azalmasına rağmen eğitim sisteminde iyileşme sağlanamayabilir. Bu durum eğitimde fırsat eşitsizliğini derinleştirerek toplumsal sorunları artırabilir. Bu inceleme, bölgenin coğrafi zorluklarını ve eğitimde fırsat eşitliğini ele alarak Çüngüş'ün yerel düzeyde eğitim planlamasına stratejik katkılar sunacaktır. Ayrıca araştırmanın literatürde, küçük ve dağınık nüfusa sahip bölgeler için mikro planlama örneği oluşturarak bir boşluğu doldurması beklenmektedir. Böylece eğitim yönetimi süreçleri, nesnel verilerle desteklenerek daha etkili ve verimli kararların alınmasını sağlayan bir yaklaşım sergilenmiş olacaktır.

Bu araştırmada, Diyarbakır ili Çüngüş ilçesinin eğitim göstergeleri çerçevesinde, ilçenin eğitim durumunun saptanması, geleceğe yönelik kestirimlerin yapılması ve son olarak da önerilerde bulunulması hedeflenmiştir. Yerel düzeyde (mikro) planlama kapsamına giren bu araştırmada ilçenin tarihi, coğrafi, ekonomik ve toplumsal durumu ile eğitim durumu incelenmiştir. İlçenin son on yıllık öğrenci ve öğretmen sayılarından yola çıkılarak yarı logaritmik kalıp ve en küçük kareler yöntemi kullanılarak geleceğe yönelik kestirimlerde bulunulmuş, araştırmanın alt amaçlarına ait bulgular kapsamında ilçenin eğitim geleceğine yönelik çeşitli öneriler getirilmiştir.

Bu bağlamda, araştırmanın temel problemi; Diyarbakır ili Çüngüş ilçesinin mevcut eğitim göstergeleri (okullaşma oranları, öğrenci ve öğretmen dağılımı, eğitim altyapısı vb.) doğrultusunda, eğitim planlamasında karşılaşılan zorluklar nelerdir ve gelecekteki eğitim ihtiyaçlarının öngörülerek bu ihtiyaçlara yönelik hangi çözüm önerileri geliştirilebilir?" şeklinde kurgulanmıştır.

Amaç

Bu araştırmada, Çüngüş İlçesi Eğitim Planı'nın hazırlanarak ilçenin eğitim durumunu çözümlmek ve geleceğe yönelik çözüm önerileri sunmak amaçlanmaktadır. Bu temel amaç doğrultusunda araştırmanın alt amaçları şu şekilde belirlenmiştir:

1. Çüngüş ilçesinin tarihsel, sosyo-ekonomik, coğrafik ve nüfus yapısı nasıldır?
2. Çüngüş ilçesinin nüfus verileri dikkate alındığında nüfustaki artış veya azalış yüzdesi ve gelecekteki nüfus kestirimleri nasıldır?
3. Çüngüş ilçesinde mevcut eğitim durumu (okur-yazarlık ve okullaşma oranı, öğrenci/öğretmen/okul/derslik sayısı vb.) nedir?
4. Çüngüş ilçesi okullarında öğrenim gören öğrenci, öğretmen ve okul sayılarına ilişkin geleceğe yönelik kestirimler nelerdir?
5. Çüngüş ilçesinde taşınmalı eğitim durumu nedir?
6. Çüngüş ilçesinde bulunan okulların verimlilik durumu nedir?
7. Çüngüş ilçesindeki eğitim sorunları nelerdir?
8. Çüngüş ilçe Milli Eğitim Müdürlüğü'nün, hazırladığı stratejik plan hedeflerine ulaşma düzeyi nedir?

Yöntem

Bu çalışmada, nitel araştırma yöntemlerinden biri olan doküman incelemesi yöntemi tercih edilmiştir. Araştırmanın veri kaynaklarını web siteleri, kalkınma planları, yıllık ve orta vadeli programlar, stratejik planlar oluşturmaktadır. Veriler, betimleme, analiz ve yorumlama süreçlerinden geçirilerek incelenmiştir. Araştırmada kullanılan yöntem, veri toplama araçları ve veri analizine ilişkin bilgiler aşağıda yer almaktadır.

Araştırma Modeli

Bu araştırmanın yöntemi doküman incelemesi yöntemi olup modeli ise genel tarama modelidir. Bir araştırmanın konusu hakkında bilgi veren tüm yazılı materyaller doküman (belge) olarak adlandırılır (Balci, 2016). Doküman analizi de basılı ve dijital (bilgisayar tabanlı ve internet erişimli) materyallerin incelenmesi ve değerlendirilmesini içeren bir dizi işlemi kapsar (Bowen, 2009). Doküman analizi yönteminin nitel araştırma yöntemlerinden biri olarak kullanılabilirdiği gibi (Hoepfl, 1997) tek başına bir araştırma yöntemi olarak da kullanılabilirdiği (Bowen, 2009; Saldana, 2011; Yıldırım ve Şimşek, 2018) ifade edilmektedir (Becerikli, 2019; Beşel & Yardımcıoğlu, 2017; Karaca, 2018; Nas, 2019; Şahin, 2018; Tuncer vd., 2011). Doküman analizinde arşive dayalı raporlar, resmî belgeler, resim veya ses kayıtları kullanılabilmeyle (Bowen, 2009) beraber kişisel anı, mektup, kitap, makale, gazete yazısı ve finansal kayıtlar da kullanılabilir (Glesne, 2011).

Tarama modelinde ise keşif amaçlı, tanımlayıcı, tahmine dayalı ve bazı durumlarda açıklayıcı nitelikler yer almaktadır (Christensen vd., 2020). Bu model, geniş bir evren hakkında genel bir anlayışa ulaşmak amacıyla, evrenin tamamı ya da bir örneklem üzerinde yapılan tarama düzenlemelerini içerir. Bu yaklaşım, birim ve duruma ait değişkenleri tek tek betimlemek için tekil tarama yöntemi ile desteklenmiştir (Karasar, 2016). Tekil tarama yöntemi, belirli bir zaman diliminde, belirli bir evrenin tüm öğelerinin veya örnekleminin mevcut durumunu betimlemek için kullanılır.

Doküman Seçimi

Bu araştırmada incelenen dokümanlar, 2010-2020 yılları arasında Diyarbakır ili Çüngüş ilçesindeki okul öncesi, ilkököl, ortaokul ve ortaöğretim kurumlarına ilişkin erişilebilen verilere dayanmaktadır.

Veri Toplama Araçları

Çalışmada Çüngüş ilçesine ait eğitim ve diğer bilgiler, TÜİK verileri, İl Milli Eğitim Müdürlüğü, İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü, İlçe Belediyesi, Valilik ve Millî Eğitim Bakanlığı Merkezi Nüfus İdaresi Sisteminden (MERNİS) elde edilmiştir. Ayrıca 11.Kalkınma planı, 2021 yılına ait yıllık ve orta vadeli programlar ve ilçe stratejik planları gibi belgeler hedeflenen iyileştirmelere ulaşıp ulaşılmadığının tespiti amacıyla ele alınmıştır.

Veri Analizi

Bu çalışmada verilerin analiz edilmesinde “öğretim haritası tekniği” kullanılmıştır. Öğretim haritası, ulusal düzeyde belirlenmiş amaçlar ve standartları temel alarak yerel durumun ayrıntılı analizini yapmayı ve yerel eğitimin gelecekteki ihtiyaçlarını tahmin ederek bu ihtiyaçlara yanıt verebilecek önlemleri önermeyi amaçlar (Karakütük, 1994). Eğitimde fırsat eşitliğini sağlamak ve kaynakların verimli kullanılmasını artırmak amacıyla öğretim haritaları büyük bir öneme sahiptir. Öğretim haritası yaklaşımı, eğitim bölgelerinin doğru bir şekilde belirlenmesini ve standartların oluşturulmasını kapsar. Bunun yanı sıra, çağ nüfusu, öğrenci sayısı, öğrenime katılım oranı, okullaşma düzeyi, öğrenci/öğretmen oranı ve eğitim tesislerinin kullanım oranı gibi verilerin analiz edilmesini gerektirir. Karakütük'e (1994) göre, bu yöntem, eğitimin kalitesinin ve etkinliğinin değerlendirilip geliştirilmesine olanak tanımakta ve gelecekteki eğitim ihtiyaçları ile sunulacak hizmetlerin dengeli bir şekilde planlanması için öngörülerde bulunmayı kolaylaştırmaktadır.

Bu araştırmada öğretim haritası oluşturulurken, nüfus piramidi, 5'li yaş grupları (0-4, 5-9, 10-14, ...), en küçük kareler yöntemi, öğrenci akış şeması, geometrik artış yöntemleri, yarı logaritmik kalıp ve istatistiki formüller kullanılmıştır. Nüfus piramidi, belirli bir popülasyonun yaş ve cinsiyet dağılımını görselleştirmek için kullanılır (Ünal, 1996). Beşli yaş grupları analizi, nüfusun farklı yaş gruplarına göre dağılımını inceler ve eğitim planlamasında hangi yaş gruplarının hangi eğitim kademelerinde yer alacağını tahmin etmek için kullanılır. En küçük kareler yöntemi, gözlemlenen değerler ile tahmin edilen değerler arasındaki kare farklarının toplamını en aza indirmeyi amaçlayan bir istatistiksel tekniktir (Field, 2013). Öğrenci akış modelleri, eğitim sisteminin iç verimliliğini analiz etmek için kullanılan sayısal bir gösterge olarak işlev görmektedir (Karakütük, 2020). Hännqvist (1987), öğrenci akış modelinin, bir okulun girdileri (öğrenciler) ile çıktıları (mezunlar) arasında karşılaştırma yapma olanağı sunmakla birlikte, geleceğe dönük tahminler için de değerli bilgiler sağladığını ifade etmektedir. Öğrenci akış şeması, öğrencilerin eğitim sistemindeki hareketlerini ve geçişlerini görselleştirir. Geometrik artış yöntemleri, nüfus veya öğrenci sayılarının belirli bir zaman diliminde nasıl değişeceğini tahmin etmek için kullanılır. Yarı logaritmik kalıp ise bağımsız veya bağımlı değişkenlerden birinin logaritmasının alındığı regresyon modelleridir. Belirtilen yöntemlerle yapılan bütün hesaplamalar Microsoft Excel programı kullanılarak yapılmıştır.

Araştırma Etiği

Bu araştırmada doküman incelemesine konu olan belge ve kayıtlı raporlar, herhangi bir kişisel belge ve veri içermeyip, kamu kurumlarının kamuoyuna açık bir şekilde sunabildiği belge ve dokümanları içerdiği için etik kurul onayına ihtiyaç duyulmamıştır. Bununla beraber araştırmacı etiği olan tarafsızlık ve objektiflik ilkelerine sadık kalınarak doküman incelemeleri yapılmış ve araştırma süresince “Yükseköğretim Kurumları Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Yönergesi” çerçevesinde hareket edilmiştir.

Bulgular

Bu bölümde “öğretim haritası” tekniğinin gereği olarak öncelikle Çüngüş ilçesi genel durumu (tarihsel, coğrafik, sosyoekonomik vb.) ortaya konmuştur. Ardından nüfus bilgileri, eğitim düzeyi, eğilim ve kestirimlere son olaraksa öğrenci akış şemalarına yer verilmiştir.

Çüngüş İlçesinin Genel Durumu

Bu bölümde Çüngüş ilçesinin genel durumu hakkında bilgi verilmiş; ilçenin tarihçesi, ekonomik durumu, coğrafi konumu ve ulaşım durumu, nüfusu ve okuryazarlık durumu ele alınmıştır.

İlçenin Tarihçesi

Çüngüş, Türkiye'nin Güneydoğu Anadolu Bölgesinde bulunan Diyarbakır ilinin 11.293 (TÜİK, 2021) kişilik nüfusa sahip bir ilçesidir. Ancak ilçe coğrafi olarak Doğu Anadolu bölgesi sınırları içindedir. Çüngüş, Diyarbakır'ın 17 ilçesi içerisinde nüfus yoğunluğunun en az olduğu ve il merkezine diğer ilçelere göre daha uzak bir mesafede bulunan bir ilçedir. İlçenin tarihine bakıldığında, 1880 yılında Elazığ ili Siverek sancağına bağlı bir bucak olduğu görülür (Karacadağ Kalkınma Ajansı, 2011). Sonrasında Çüngüş ilçesine 1934 yılında nahiye statüsü verilmiş ve Diyarbakır iline bağlanmıştır. En son 1 Mart 1953 tarihinde de yürürlüğe giren 6068 sayılı Kanunla Çüngüş ilçe statüsüne yükseltilmiştir (Diyarbakır Valiliği, 2021).

İlçenin Ekonomik Durumu

İlçede tarım ürünü olarak; buğday, arpa, mısır, darı, nohut, mercimek, kuru soğan, sarımsak vs. ürünler yetişmektedir. Ancak tarım alanlarının azlığı ve sulama olanaklarının kısıtlı olması bu ürünlerin yetiştirilmesini sınırlamaktadır (Çüngüş Belediyesi, 2021). İlçede toplam 101.000 dekar tarıma elverişli arazi mevcuttur. Ancak ilçenin engebeli ve dağlık coğrafi yapısından ötürü sadece 25.199 dekarı sulandığı için ekilebilmektedir (Karacadağ Kalkınma Ajansı, 2011). Çüngüş ilçesi üzüm üretimi bakımından ilin en önemli kaliteli üzüm üretim merkezidir. İlçenin sahip olduğu bağ alanları Diyarbakır'daki bağ alanlarının yaklaşık %15'ine tekabül etmektedir (Karacadağ Kalkınma Ajansı, 2011).

İlçe merkezinde Camii-Suk, Camii-Kebir ve Karşıyaka mahallesi olmak üzere 3 mahalle, ilçe merkezin dışında 37 mahalle daha bulunmaktadır. İlçenin genel olarak coğrafi yapısından kaynaklı olarak dağınık bir yerleşim sistemi vardır. İlçeye bağlı 35 civarında mezra bulunmaktadır. İlçe halkının birçoğu çocuklarını okutmakta olup resmî kurumlar tarafından açılan çeşitli kurslara yoğun ilgi gösterilmektedir. Taşımali eğitim yoluyla uzak köy ve beldelerden gelen öğrenciler fazladır. İlçede genellikle öğretmen açığı bulunmamaktadır (Çüngüş İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü [MEM], 2021).

İlçenin Coğrafi Konumu ve Ulaşım Durumu

Diyarbakır'ın Kuzey Batısında yer alan Çüngüş'ün yüzölçümü 489 km² olup denizden yüksekliği ise 1049 metredir. Doğuda Çermik, kuzeyde Elazığ ili Sivrice ilçesi, batıda Malatya ili Pütürge ilçesi ile Fırat nehri ve güneyde ise Adıyaman iline bağlı Gerger ilçesiyle çevrelenmiştir. Akarsuları Fırat Nehri, Çüngüş ve Medye çaylarıdır (Çüngüş Belediyesi, 2021). Diyarbakır ilinin dağlık kuzey batı kesiminde yer alan Çüngüş'ün en önemli yüzey şekli ilçenin kuzey ve orta kesimini engebeli hale getiren, güneybatı-kuzeydoğu yönündeki Maden dağlarıdır. İlçe toprakları 2. ve 3. derecede deprem kuşağı içinde yer almaktadır. İlçedeki sular, Fırat ırmağının kollarınca toplanır. İlçenin en önemli akarsuyu olan Çüngüş çayı, Maden dağlarından doğar ve Fırat nehrine akar. İlçenin doğal bitki örtüsünü meşe ve ardıç ağaçları oluşturmaktadır (Çüngüş Belediyesi, 2021).

İlçeye ulaşım yalnızca karayoluyla sağlanmaktadır. Çüngüş ilçesi ve Diyarbakır il merkezi arası mesafe yaklaşık 120 km olup karayolu ulaşım güzergahının niteliği düşüktür. İlçeye bağlı köylere ulaşımda güçlükler yaşanmaktadır. İlçenin Diyarbakır merkeze uzak olması, bölgenin dağlık yapısı, ayrıca ilçenin üç ile komşu olmasına karşın Elazığ, Malatya ve Adıyaman bağlantı yollarının olmaması ulaşım açısından birçok soruna neden olmaktadır. Sadece Elazığ ilinin bazı ilçelerine ulaşan toprak yollar mevcuttur. Fırat nehri, Adıyaman ve Malatya illerine ulaşımı engellemektedir. Belli dönemlerde teknelerle karşı kıyıya geçilebilmektedir. Ulaşımında yaşanan coğrafi engelin kırsal bölgelerde arttığı gözlenmiştir. Örneğin; ilçe merkezindeki bir ilkokul veya ortaokula gelmek yerine sınır köylerdeki Elazığ'ın Maden ilçesine bağlı köy okuluna devam eden yaklaşık 14 öğrenci olduğuna (Çüngüş İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü, 2021) yönelik kayıtlara rastlanmıştır.

Büyükşehir belediye yasasıyla birlikte, çevre köylerin il ve ilçe merkezlerine bağlanması konusunda alınan kararlarla Çüngüş ilçe merkezinin nüfusunda da görece artış olmuştur. Ancak ilçenin dağlık yapısından dolayı yine de dağınık yerleşim sistemi değişmemiştir. Bu durum birçok belde okulunun kapanarak, merkez köy ve ilçe merkezlerindeki okulların öğrenci sayılarının artmasına neden olmuştur. Ulaşımın zorlu olduğu ilçede taşınmalı eğitim sorunları ortaya çıkmıştır. İlçeye uzak mezra ve köyden merkezdeki okullara taşınmalı olarak eğitime devam etmek isteyen öğrencilerin sayısı artmış ve çoğu zaman farklı noktalardan bir ya da iki öğrenci için bile taşınmalı eğitim hizmeti (Çüngüş İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü, 2021) ihtiyacı doğmuştur.

Çüngüş İlçesi Nüfus Durumu

Çüngüş ilçesinin göç veren bir ilçe olarak nüfusunun her geçen yıl azaldığı söylenebilir. Tablo 1'de ilçenin 2010-2020 yılları arasındaki nüfus değişimi verilmiştir.

Tablo 1
Çüngüş İlçesi 2010-2020 Yılları Nüfus Verileri

Yıl	Kadın Nüfus	Erkek Nüfus	Toplam Nüfus
2010	6.971	7.122	14.093
2011	6.861	6.953	13.814
2012	6.745	6.799	13.544
2013	6.561	6.536	13.097
2014	6.476	6.419	12.895
2015	6.199	6.194	12.393
2016	6.037	6.024	12.061
2017	5.904	5.932	11.836
2018	6.001	5.926	11.927
2019	5.820	5.719	11.539
2020	5.696	5.597	11.293

Kaynak. TÜİK, 2021.

Tablo 1 incelendiğinde 2020 yılı verilerine göre ilçenin nüfusu 11.293'tür. Nüfusun %50,38 kadın, %49,62'si erkektir. Ayrıca kadın ve erkek sayısının birbirine yakın olduğu ve 2010 yılında 14.093 olan toplam ilçe nüfusunun, azalan bir eğilimle 2020 yılında 11.293 olduğu görülmektedir. Bu düşüşün yıllık oranı geometrik artış yöntemi kullanılarak hesaplanabilir ve gelecek yıllar için kestirimler yapılabilir. Belirtilen yöntemle yapılan kestirimlerde doğal felaketler sonucu gerçekleşebilecek olan ölümler ve göçler ihmal edilmektedir. Geometrik artış yönteminde n yıl sonraki nüfus hesabı aşağıdaki bağıntılardan biriyle bulunmaktadır.

$$\text{Eşitlik 1} \rightarrow P_n = P_0(1 + r)^n$$

$$\text{Eşitlik 2} \rightarrow n = \frac{\log\left(\frac{P_n}{P_0}\right)}{\log(1 + r)} \text{ veya } \frac{\log P_n - \log P_0}{\log(1 + r)}$$

İkinci eşitlikte bilinenler yerine yazıldığında;

$$11 = \frac{\log\left(\frac{11.293}{14.093}\right)}{\log(1 + r)} \Rightarrow \log(1 + r) = \frac{-0,0961941238}{11}$$

$$\log(1 + r) = -0,00874492034 \Rightarrow 1 + r = 0,9800654551$$

$$r = -0,0199934549 \cong -0,0199$$

Elde edilen sonuçtan da anlaşılacağı üzere nüfusun yılda yaklaşık olarak %2 oranında azalacağı beklenmektedir. Bu orana göre on yıllık bir kestirimde bulunularak 2030 yılında ilçe nüfusunun ne kadar olacağı birinci eşitlikten yararlanarak bulunabilir. Yıllık düşüş oranı kullanılarak 2030 yılındaki nüfus kestirimi aşağıda sunulmuştur.

$$P_n = P_0(1 + r)^n$$

$$P_n = 11.293 (1 - 0,0199)^{10}$$

$$P_n = 11.293 (0,9801)^{10}$$

$$P_n = 11.293 \times 10 \times \text{Log } 0,9801$$

$$P_n = 11.293 \times 10 \times (-0,0087296108) \rightarrow (-0,0087296108' \text{in anti logaritması alınır})$$

$$P_n = 11.293 \times 10 \times 0,0817586115$$

$$P_n = 9.233$$

Yapılan hesaplama göre nüfusun 2030 yılında 9.233 olması beklenmektedir. İlçe nüfusundaki bu düşüş verileri gelecek yıllarda, yapılacak eğitim planlamalarında yol gösterici olacaktır. Azalan nüfusun, bazı okulların kapanmasına yol açacağını göz önüne alarak önlem alabilmek için, okul bazlı kestirimlerin yapılmasının daha sağlıklı ve gerekli olduğu söylenebilir.

Kestirimlerde kullanılan temel geometrik artış yöntemi bağıntısındaki değerler aşağıdaki gibidir:

$$P_n = P_0(1 + r)^n$$

$$P_0 \text{ (Başlangıç yılındaki değer)} = 11.293$$

$$r \text{ (Yıllık ortalama artış oranı)} = -0,0199$$

$$n \text{ (İki dönem arasındaki yıl sayısı)} = 10$$

$$P_n \text{ (Hesaplanmak istenen yıldaki değer)} = 9.233$$

6360 sayılı 13 İlde Büyükşehir Belediyesi ve 26 İlçe Kurulması ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnemelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanunla var olan köyler mahalleye dönüştürülmüştür. Bunun sonucunda 37 köyü bulunan Çüngüş ilçesi 40 mahalleli bir ilçeye

dönüşmüştür. Çüngüş ilçesinde yer alan mahallerin 2020 yılı verilerine göre nüfusu Tablo 2’de sunulmuştur.

Tablo 2 incelendiğinde Çüngüş ilçesinde 40 mahalle bulunduğu görülmektedir. Ancak bu mahallelerin nüfus yoğunluğu birbirlerinden oldukça farklılık göstermektedir. Karşıyaka, Camiisuk ve Camii Kebir mahalleleri ilçe merkezindeki mahalleler olup toplam nüfusun sadece %20’sini oluşturmaktadırlar. Atalar ve Yeniköy mahallelerinin 1000 civarı nüfus yoğunlukları da dikkate alındığında, nüfusun yaklaşık %65’inin seyrek ve dağınık bir yerleşim gösterdiği söylenebilir. Sadece 100 kişinin altında olan, düşük nüfus yoğunluğuna sahip, 13 mahalle bulunmaktadır. Bu mahallelere bağlı 35 mezra da dikkate alındığında ilçenin eğitim yönetimi sürecinde daha kapsamlı bir planlamaya gereksinim duyduğu söylenebilir.

Tablo 2
Çüngüş İlçesindeki Mahallerinin 2020 Yılı Verilerine Göre Nüfusu

Mahalle	Nüfus	Mahalle	Nüfus
Akbaşak Mahallesi	364	İbikkaya Mahallesi	259
Aktaş Mahallesi	135	İlyas Mahallesi	159
Albayrak Mahallesi	66	Karakaya Mahallesi	164
Arpadere Mahallesi	98	Karşıyaka Mahallesi	1.106
Atalar Mahallesi	913	Kaynakköy Mahallesi	75
Avut Mahallesi	82	Keleşevleri Mahallesi	250
Aydınlı Mahallesi	419	Koçören Mahallesi	152
Balcılar Mahallesi	342	Norşin Mahallesi	69
Camii Kebir Mahallesi	431	Ormançayı Mahallesi	173
Camiiisuk Mahallesi	688	Oyuklu Mahallesi	295
Çataldut Mahallesi	94	Polatuşağı Mahallesi	129
Çaybaşı Mahallesi	54	Sağtepe Mahallesi	408
Değirmensuyu Mahallesi	59	Seferuşağı Mahallesi	125
Deveboynu Mahallesi	221	Türkmen Mahallesi	189
Elmadere Mahallesi	378	Üçpınar Mahallesi	59
Geçitköy (Hoya) Mahallesi	399	Yaygıkonak Mahallesi	161
Gökçepelit Mahallesi	71	Yazyağmuru Mahallesi	31
Güneydere Mahallesi	101	Yenice Mahallesi	16
Handere Mahallesi	52	Yeniköy Mahallesi	1.058
Hindibaba Mahallesi	584	Yukarışeyhler Mahallesi	864
Toplam		11.293	

Kaynak. TÜİK, 2021.

Nüfus yerleşim dağılımlarını da dikkate almak, yatırımları yönlendirmek açısından oldukça önem taşımaktadır. Bu tür değişkenler eğitim harcamaları, öğrencilerin taşınması, okul yatırımlarının belirlenmesi, kullanılmayan okulların hizmet dışı bırakılması, kamu mallarının farklı şekillerde değerlendirilmesi açısından oldukça önemli verilerdir.

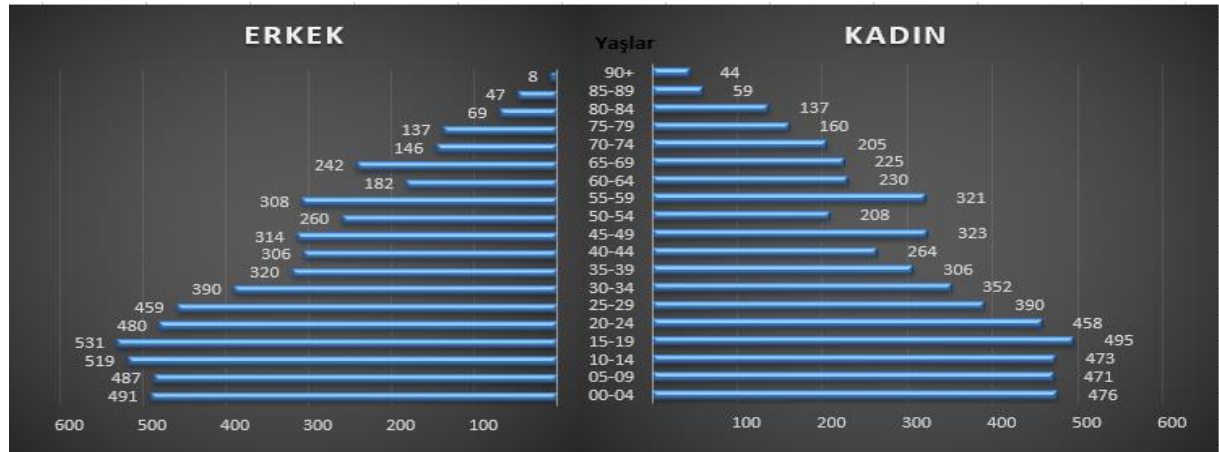
Nüfusun yaş ve cinsiyet yapısı bağlamında çağ nüfusunun belirlenmesi, öğrenci sayılarının kestirilmesi ve okullaşma oranının hesaplanmasında daha çok nüfusun beşli yaş kümelerine göre dağılımı kullanılmaktadır. Çüngüş ilçe 2020 yılı nüfusunun 5’li yaş kümelerine göre dağılımı Tablo 3’te verilmiştir.

Tablo 3**Çüngüş İlçesi Nüfusunun Beşli Yaş Kümelerine Göre Dağılımı**

Yaş Grupları	Erkek	Kadın	Toplam	Yüzde %
0-4 Yaş	491	476	967	8,6
5-9 Yaş	487	471	958	8,5
10-14 Yaş	519	473	992	8,8
15-19 Yaş	531	495	1.026	9,1
20-24 Yaş	480	458	938	8,3
25-29 Yaş	459	390	849	7,5
30-34 Yaş	390	352	742	6,6
35-39 Yaş	320	306	626	5,5
40-44 Yaş	306	264	570	5,0
45-49 Yaş	314	323	637	5,6
50-54 Yaş	260	208	468	4,1
55-59 Yaş	308	321	629	5,6
60-64 Yaş	182	230	412	3,6
65-69 Yaş	242	225	467	4,1
70-74 Yaş	146	205	351	3,1
75-79 Yaş	137	160	297	2,6
80-84 Yaş	69	137	206	1,8
85-89 Yaş	47	59	106	0,9
90+ Yaş	8	44	52	0,5
Toplam	5.597	5.696	11.293	100,0

Kaynak: TÜİK, 2021.

Bu çerçevede hazırlanan Şekil 1'deki nüfus piramidi, hizmetlerin nüfusa sunumu ve eğitim planlaması hakkında daha ayrıntılı veri sağlamaktadır. Tabanı geniş olan nüfus piramidi nüfusun genç olduğunun göstergesiyken, tavanı geniş nüfus piramitleri nüfusun yaşlı olduğunun göstergesidir (Karakütük, 2020). Tablo 3'teki beşli yaş kümelerine göre hazırlanan, Çüngüş İlçesi Nüfus Piramidi Şekil 1'de sunulmuştur.

Şekil 1**Çüngüş İlçesi Nüfus Piramidi**

Şekil 1'de yer alan nüfus piramidi incelendiğinde kadın ve erkek nüfusu arasında belirgin farklılıklar olmadığı görülmektedir. Ayrıca görüldüğü üzere nüfus yaşlanmaya başlasa bile genç nüfus hala fazladır. Nüfus piramidi incelendiğinde eğitim çağı nüfusun (5-19 yaş) 2.976 olduğu, eğitim çağındaki nüfusun toplam nüfusuna oranının ise %26,35'i kadar olduğu görülmektedir.

Çüngüş İlçesi Eğitim Durumu

Altı ve yukarı yaşlardaki nüfusun hangi eğitim düzeylerinden mezun olduklarının bilinmesi nüfusun eğitim durumu hakkında genel bir fikir verebilmektedir. Tablo 4'te ilçe nüfusunun 2019 yılı verilerine göre eğitim düzeyi yer almaktadır.

Tablo 4

Çüngüş İlçesi Altı ve Yukarı Yaşlardaki Nüfusun Eğitim Durumu

Eğitim Düzeyi	Erkek	Kadın	Toplam	Yüzde %
Okuma Yazma Bilmeyen	196	860	1.056	10,30
Okuma Yazma Bilen Fakat Bir Okul Bitirmeyen	644	836	1.480	14,40
İlkokul Mezunu	1.129	1.159	2.288	22,30
İlköğretim Mezunu	569	515	1.084	10,50
Ortaokul veya Dengi Meslek Okulu Mezunu	1.263	1.014	2.277	22,20
Lise veya Dengi Meslek Okulu Mezunu	906	442	1.348	13,10
Yüksekokul veya Fakülte Mezunu	441	269	710	7,00
Yüksek Lisans Mezunu	17	5	22	0,20
Doktora Mezunu	2	1	3	0,03
Bilinmeyen	1	9	10	0,10
Toplam	5.168	5.110	10.278	100,00

Kaynak. TÜİK, 2021.

Tablo 4'te yer alan verilere göre 2019 yılında altı ve yukarı yaşlardaki ilçe nüfusunun %10,3'ü okuma-yazma bilmemekte, geriye kalan %89,6'sının ise okur-yazar olduğu anlaşılmaktadır. Nüfusun %0,1'nin eğitim düzeyi bilinmemektedir. Okuma yazma bilmeyenlerin ise büyük çoğunluğunun (%81) kadın olduğu görülmektedir. Bu durum kız çocuklarının okullaşma oranının düşük olduğunun bir göstergesi olarak alınabilir. Toplam nüfusun %75,2'sinin en az ilkokul mezunu olduğu, %24,8'inin ise herhangi bir okul kademesini tamamlamadığı anlaşılmaktadır. Bu veriler okullaşma oranının artırılması gerektiğini göstermektedir.

Okullaşma oranı, öğrenci sayısının çağ nüfusuna oranıyla hesap edilir (Karakütük, 2020). Okullaşma oranları incelendiğinde ilçenin 2020-2021 öğretim yılında net okullaşma oranları şöyledir:

Okul öncesi çağındaki (4-5 Yaş) toplam nüfus: 383
Okul öncesindeki toplam öğrenci sayısı : 309
Okul öncesinde okullaşma oranı = $\frac{309}{383} = \%80,7$

İlkokul çağındaki (6-9 Yaş) toplam nüfus : 1023
İlkokullardaki toplam öğrenci sayısı : 970
İlkokullardaki okullaşma oranı = $\frac{970}{1023} = \%94,8$

Ortaokul çağındaki (10-13 Yaş) toplam nüfus : 876
Ortaokullardaki toplam öğrenci sayısı : 851
Ortaokullardaki okullaşma oranı = $\frac{851}{876} = \%97,1$

Lise çağındaki (14-17 Yaş) toplam nüfus : 937
Lisedeki toplam öğrenci sayısı : 553
Lisedeki okullaşma oranı = $\frac{553}{937} = \%59$

On birinci kalkınma planında eğitim hedefleri 2018 yılı gerçekleştirmeleri şu şekildedir: Okul öncesi eğitim 5 yaş net okullaşma oranı %75,1'dir. 2023 yılı itibariyle ise bu oranın %100 olması

hedeflenmiştir (On Birinci Kalkınma Planı, 2019-2023). Milli Eğitim Bakanlığı 2019-2020 yılı örgün eğitim istatistiklerine göre de 5 yaş net okullaşma oranınının 71,22 olduğu (Milli Eğitim Bakanlığı [MEB], 2020) görülmektedir. Bu çerçevede onbirinci kalkınma planında belirtilen 5 yaş net okullaşma hedefinin ilçenin stratejik planı kapsamında alınacak önlemlerle yakalanabileceği düşünülmektedir.

Çüngüş İlçesi Eğitim Kurumu Sayısı

2020-2021 öğretim yılı itibariyle Çüngüş İlçe Milli Eğitim Müdürlüğüne bağlı resmi 1 Anaokulu, 15 ilkokul, 10 Ortaokul, 1 Çok Programlı Anadolu Lisesi, 1 Halk Eğitimi Merkezi, 1 Özel Eğitim ve Rehabilitasyon Merkezi, 1 Öğretmenevi ve Akşam Sanat Okulu olmak üzere toplam 30 okul/kurum bulunmaktadır (Çüngüş İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü, 2021). Ayrıca Çok Programlı Anadolu Lisesine bağlı 250 yataklı erkek yurdu ve İMKB 75.Yıl Yatılı Bölge Ortaokulu kampüsü içinde 200 yataklı bir pansiyon vardır. Tablo 5'te Çüngüş ilçesindeki kurumlar ve sayıları verilmiştir.

Tablo 5

Çüngüş İlçesi Türlerine Göre Okul/Kurum Sayıları

Kademe	Okul – Kurum Türü	Sayısı
Anaokulu	Bağımsız Anaokulu	1
İlkokul	İlkokul	5
	İlkokul (Birleştirmiş Sınıf)	10
Ortaokul	Ortaokul	6
	İmam Hatip Ortaokulu	4
Lise	Çok Programlı Anadolu Lisesi	1
Kurum	Halk Eğitim Merkezi	1
	Öğretmen Evi ve Akşam Sanat Okulu	1
	Özel Eğitim ve Rehabilitasyon Merkezi	1
Toplam		30

Kaynak. Çüngüş İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü, 2021.

Tablo 5'teki kurum sayıları incelendiğinde, kurum sayısının azlığı eğitimin planlanması yönünden bir avantaj olarak görülmektedir. Çüngüş İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü kadrosunda 1 ilçe milli eğitim müdürü, 2 şube müdürü görev yaparken, ilçe genelinde 10 okul müdürü, 2 müdür başyardımcısı, 12 müdür yardımcısı ve 182 öğretmen görev yapmaktadır. Tablo 6'da Çüngüş ilçesi Milli Eğitim Müdürlüğüne bağlı personel sayısı verilmiştir.

Tablo 6

Çüngüş İlçe Milli Eğitim Personel Sayısı

Unvanı	Norm	Görev Yapan	Görevlendirme
İlçe Milli Eğitim Müdürü	1	1	0
İlçe Milli Eğitim Şube Müdürü	2	2	0
Müdür	10	6	4
Müdür Başyardımcısı	2	2	0
Müdür Yardımcısı	12	7	5
Öğretmen	182	149	33
Teknisyen	3	1	0
Teknisyen Yardımcısı	0	0	0
Aşçı	1	0	0
Hizmetli	9	4	0
Şoför	2	2	0
Şef	1	0	1
Memur	8	4	0
Hemşire	1	0	0
Toplam	234	178	43

Kaynak. Çüngüş İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü, 2021.

Tablo 6 incelendiğinde, normun dolu olmasına ve personel kadrolarının Çüngüş İlçe Milli Eğitim Müdürlüğüne bağlı olmasına karşın 33 öğretmenin ders karşılığı görevlendirme yoluyla çalıştırılması büyük bir sorun olarak görülmektedir. Çüngüş İlçesi'nde bağımsız anaokulu ve ilkokullarda anasınıfı öğrencisi sayısı toplam 309 olup, bu okullarda toplam 23 şube bulunmaktadır. Okul öncesi derslik başına düşen öğrenci sayısı ise 13'tür. Okul öncesi öğretmen sayısı 25'tir. 15 ilkokulda 1032 öğrenci, 115 derslik ile öğrenim görmektedir. İlkokullarda toplam 75 öğretmen görev yapmaktadır. İlçede 4'ü İmam Hatip Ortaokulu olmak üzere 10 ortaokul bulunmaktadır. Bu ortaokullarda 833 öğrenci, 42 derslikte öğrenim görmektedir. Ortaokullarda görev yapan öğretmen sayısı 77'dir. Bu okullarda derslik başına düşen öğrenci sayısı ise 20'dir. İlçede 1 çok programlı lise bulunmakta olup, bu lisede 553 öğrenci, 28 derslikte öğrenim görmektedir. Lisede görev yapan öğretmen sayısı 39'dur. Lisede derslik başına düşen öğrenci sayısı yaklaşık 20'dir.

Çüngüş İlçesi Öğrenci ve Öğretmen Sayıları Eğilim ve Kestirim Değerleri

Çüngüş İlçesinde Okul Öncesi Eğitimi Durumu

Çüngüş ilçesinde Çüngüş Anaokulu ismiyle bir bağımsız anaokulu bulunmaktadır. Okul 2014-2015 yılında faaliyete girmiştir. Anaokullarında 3-4-5 yaş öğrencilerine eğitim verilmektedir. Okul 3 dersliklidir. Okulda 62 öğrenci 2 şubede eğitim görmektedir. Okulda normal öğretim uygulanmaktadır. Çüngüş Anaokulunda derslik ve öğretmen başına düşen öğrenci sayısı 31'dir. Okulda 1 müdür, 1 Psikolojik Danışmanlık ve Rehberlik öğretmeni, 2 okul öncesi öğretmeni ve 1 yardımcı personel olmak üzere 5 personel görev yapmaktadır. Okulda ısınma kaloriferle yapılmaktadır (Çüngüş İlçe MEM, 2021).

Çüngüş Anaokulu dışında 13 ilkokul bünyesinde, 21 şubede, 247 öğrenci anasınıfı eğitimi almaktadır. Anasınıfları yalnızca 5 yaş öğrencilerine eğitim vermektedir (Çüngüş İlçe MEM, 2021).

Tablo 7

Çüngüş İlçesi Okul Öncesi Öğrenci Sayıları

	Çüngüş Anaokulu	Sağtepe Köyü Bahçe Mezrası İlkokulu	Aydınlı İlkokulu	İbikkaya İlkokulu	Geçit İlkokulu	Eimadere İlkokulu	Akbaşak İlkokulu	Balcılar İlkokulu	Sağtepe İlkokulu	Atatürk İlkokulu	Sitelir İlkokulu	Yeniköy 15 Temmuz Şehitleri İlkokulu	Yukarışeyhler Şehit Bilal Yeşilçinar İlkokulu	Atalar İlkokulu	Toplam
2010-2011	0	0	0	0	5	5	6	8	4	26	14	13	17	12	111
2011-2012	0	3	4	2	7	6	0	4	6	38	18	15	20	14	137
2012-2013	0	5	4	4	8	9	8	7	7	31	12	18	12	19	144
2013-2014	0	0	3	4	5	6	3	5	4	42	13	16	17	18	136
2014-2015	53	6	10	5	8	11	7	6	7	45	14	24	21	16	233
2015-2016	83	2	5	3	6	8	4	8	6	40	9	24	16	20	234
2016-2017	74	4	8	5	12	11	5	5	4	36	11	21	14	18	228
2017-2018	39	3	7	6	3	3	9	5	8	46	15	26	17	20	207
2018-2019	60	0	8	2	7	9	2	7	0	47	18	23	13	20	216
2019-2020	47	5	3	3	6	6	7	5	6	51	19	31	23	25	237
2020-2021	62	4	13	4	9	10	14	11	12	55	30	46	13	26	309

Kaynak. Çüngüş İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü, 2021.

Tablo 7’de görüldüğü üzere 2010-2011 öğretim yılında okul öncesi eğitime kayıtlı öğrenci sayısı 111 iken bu sayının 2020-2021 öğretim yılında 309 olduğu görülmektedir.

Tablo 8’de Çüngüş ilçesi okul öncesi öğrenci sayısının 2010-2020 yılları arası eğilimi ve 2021-2030 yılları arasındaki kestirim sonuçları En Küçük Kareler Yöntemi ile hesaplanmış sunulmuştur.

Tablo 8

Okul Öncesi Öğrenci Sayılarının Gelişimi ve Geleceğe Yönelik Kestirimler

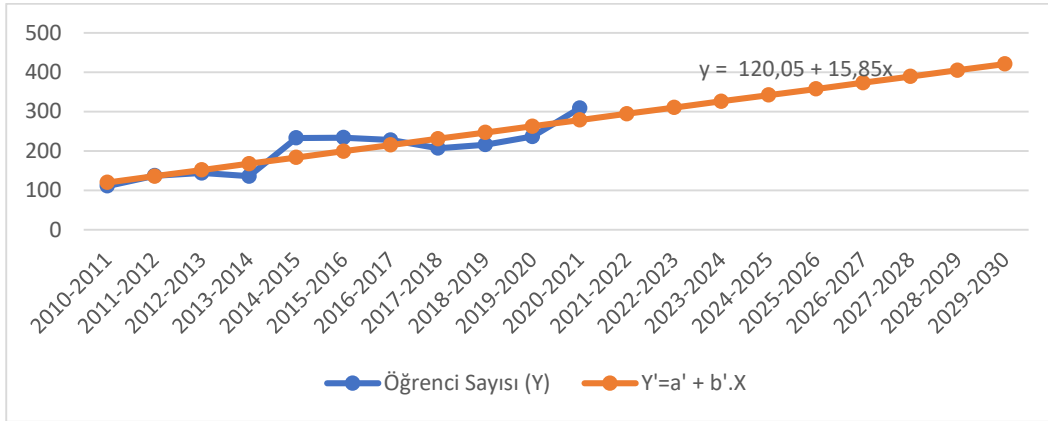
Yıllar	Öğrenci Sayısı (Y)	(X)	(X.Y)	X ²	Y'=a'+ b'.X
2010-2011	111	0	0	0	120,05
2011-2012	137	1	137	1	135,90
2012-2013	144	2	288	4	151,75
2013-2014	136	3	408	9	167,60
2014-2015	233	4	932	16	183,45
2015-2016	234	5	1170	25	199,30
2016-2017	228	6	1368	36	215,15
2017-2018	207	7	1449	49	231,00
2018-2019	216	8	1728	64	246,85
2019-2020	237	9	2133	81	262,70
2020-2021	309	10	3090	100	278,55
2021-2022		11			294,40
2022-2023		12			310,25
2023-2024		13			326,10
2024-2025		14			341,95
2025-2026		15			357,80
2026-2027		16			373,65
2027-2028		17			389,50
2028-2029		18			405,35
2029-2030		19			421,20
n=11	ΣY=2192	ΣX=55	Σ(X.Y)=12703	Σ(X.Y)=385	ΣY'=5.413,00
Hesaplamalar					
$ΣY=Na+b(ΣX)$	$ΣX.Y=a.ΣX+b.(ΣX^2)$		$12703=55a+385b$	$2192=11a+55b$	
$2192=11a+55b$	$12703=55a+385b$		$10960=55a-275b$	$2192=11a+871,5$	
			$1743=110b$	$a=120,05$	
			$b=15,85$		

Tablo 8’de 2010-2020 yılları arasındaki eğilim ile 2030 yılına kadar olan kestirimler hesaplanmıştır. Veriler incelendiğinde okul öncesi öğrenci sayısının 2030 yılında 421’e ulaşacağı kestirilmektedir.

Okul öncesi öğrenci sayılarının yıllara göre gelişimi ve geleceğe yönelik kestirimini gösteren grafik Şekil 2’de sunulmuştur.

Şekil 2

Okul Öncesi Öğrenci Sayısı, Eğilim ve Kestirim Grafiği

Şekil 2’de yer alan verilere göre öğrenci sayılarının ileriki yıllarda da sürekli artış göstereceği daha net bir biçimde görülmektedir.

Çüngüş Anaokulu ve ilkokulların anasınıflarında görev yapan okul öncesi öğretmen sayıları Tablo 9’da sunulmuştur.

Tablo 9

Çüngüş İlçesi Okul Öncesi Öğretmen Sayıları

Okul Yılı	Çüngüş Anaokulu	Sağtepe Köyü Bahçe Mezrası İlkokulu	Aydınlı İlkokulu	İbikkaya İlkokulu	Geçit İlkokulu	Elmadere İlkokulu	Akbaşak İlkokulu	Balcılar İlkokulu	Sağtepe İlkokulu	Atatürk İlkokulu	Siteler İlkokulu	Yeniköy 15 Temmuz Şehitleri İlkokulu	Yukarışeyhler Şehit Bilal Yeşilçınar İlkokulu	Atalar İlkokulu	Toplam
2010-2011	0	0	0	0	0	0	0	0	0	3	1	1	1	0	6
2011-2012	0	0	0	0	0	0	0	0	0	3	1	1	1	0	6
2012-2013	0	0	0	0	0	0	0	0	0	3	1	1	0	1	6
2013-2014	0	0	0	0	1	0	0	0	0	3	1	1	1	1	8
2014-2015	2	0	0	0	1	0	0	0	0	3	1	1	1	1	10
2015-2016	3	0	0	0	0	0	0	0	0	3	1	1	1	1	10
2016-2017	3	0	0	0	0	0	0	0	0	3	1	1	1	1	10
2017-2018	3	0	0	0	1	0	0	0	0	4	1	2	1	1	13
2018-2019	3	0	0	0	1	0	0	0	0	4	2	2	1	1	14
2019-2020	3	0	0	0	1	0	0	0	0	4	2	2	1	1	14
2020-2021	2	0	0	0	1	0	1	0	1	4	2	2	1	1	15

Kaynak. Çüngüş İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü, 2021.

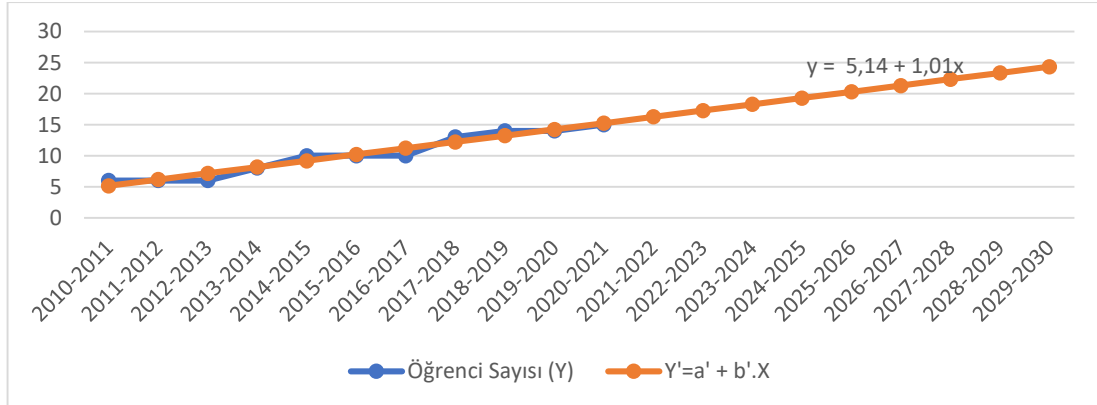
Tablo 9’da yer alan verilere göre 2010-2020 yılları arasında ilçedeki toplam okul öncesi öğretmen sayısı artmıştır.

Tablo 10’da Çüngüş ilçesi okul öncesi öğretmen sayısının 2010-2020 yılları arası eğilimi ve 2021-2030 yılları arasındaki kestirim sonuçları En Küçük Kareler Yöntemi ile hesaplanmış sunulmuştur.

Tablo 10*Okul Öncesi Öğretmen Sayısının Gelişimi ve Geleceğe Yönelik Kestirimler*

Yıllar	Öğretmen Sayısı (Y)	(X)	(X.Y)	X ²	Y'=a'+ b'.X
2010-2011	6	0	0	0	5,14
2011-2012	6	1	6	1	6,15
2012-2013	6	2	12	4	7,16
2013-2014	8	3	24	9	8,17
2014-2015	10	4	40	16	9,18
2015-2016	10	5	50	25	10,19
2016-2017	10	6	60	36	11,20
2017-2018	13	7	91	49	12,21
2018-2019	14	8	112	64	13,22
2019-2020	14	9	126	81	14,23
2020-2021	15	10	150	100	15,24
2021-2022		11			16,25
2022-2023		12			17,26
2023-2024		13			18,27
2024-2025		14			19,28
2025-2026		15			20,29
2026-2027		16			21,30
2027-2028		17			22,31
2028-2029		18			23,32
2029-2030		19			24,33
n=11	ΣY=112	ΣX=55	Σ(X.Y)=671	ΣX²=385	ΣY'=295
Hesaplamalar					
$ΣY=Na+b(ΣX)$	$ΣX.Y=a.ΣX+b.(ΣX^2)$		671=55a+385b		112=11a+55b
112=11a+55b	671=55a+385b		-560=-55a-275b		112=11a+55,5
			111=110b		a=5,14
			b=1,01		

Tablo 10'da yer alan veriler incelendiğinde öğretmen sayısının 2030 yılında 24'e ulaşacağı kestirilmektedir. Bu durumda okul öncesi öğretmen ihtiyacının artacağı söylenebilir. Okul öncesi öğretmen sayılarının yıllara göre eğilimi ve geleceğe yönelik kestirim grafiği Şekil 3'te verilmiştir.

Şekil 3*Okul Öncesi Öğretmen Sayısı, Eğilim ve Kestirim Grafiği*

Şekil 3'teki grafik incelendiğinde gelecekte okul öncesi öğretmen ihtiyacının hangi formüle göre arttığı daha net olarak görülmektedir.

Tablo 11'de Okul öncesi eğitimde öğretmen ve derslik başına düşen öğrenci sayıları verilmiştir.

Tablo 11

Okul Öncesinde Öğretmen ve Derslik Başına Düşen Öğrenci Sayıları

Yıl	Derslik Sayısı	Öğretmen Sayısı	Öğrenci Sayısı	Öğretmen Başına Düşen Öğrenci Sayısı	Derslik Başına Düşen Öğrenci Sayısı
2010-2011	13	6	111	19	9
2011-2012	13	6	137	23	11
2012-2013	15	6	144	24	10
2013-2014	15	8	136	17	9
2014-2015	17	10	233	23	14
2015-2016	20	10	234	24	12
2016-2017	20	10	228	23	11
2017-2018	21	13	207	16	10
2018-2019	21	14	216	15	10
2019-2020	22	14	237	17	11
2020-2021	24	15	309	21	13

Kaynak. Çüngüş İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü, 2021.

Okul öncesinde öğretmen ve derslik başına düşen öğrenci sayıları incelendiğinde öğretmen başına düşen öğrenci sayısının fazlalığı okul öncesi öğretmen ihtiyacına işaret etmektedir. Öğrenci ve öğretmen sayılarının gelişimi, eğilimi ve kestirimleri sonucunda, okul öncesinde öğrenci ve öğretmen sayılarında bir artış eğiliminin olduğu ve on yıllık kestirimlerden de anlaşıldığı üzere bu artışın devam edeceği hesaplanmıştır.

Çüngüş İlçesinde İlkokul Eğitimi Durumu

Çüngüş İlçesi'nde 10'u birleştirilmiş sınıflı 15 ilkokul bulunmaktadır. Birleştirilmiş sınıf uygulaması olan okulların tümü daha önce köy statüsünde olan okullardır. Okullarda tam gün öğretim uygulanmaktadır. Tablo 12'de 2010-2011 öğretim yılından 2019-2020 öğretim yılına kadar olan 15 ilkokula ait öğrenci sayıları yer almaktadır.

Tablo 12

Çüngüş İlçesi İlkokul Öğrenci Sayıları

	Sağtepe Köyü Bahçe Mezrası ilkokulu	Aydınlı ilkokulu	İbikkaya ilkokulu	Geçit ilkokulu	Elmadere ilkokulu	Akbaşak ilkokulu	Balcılar ilkokulu	Avut ilkokulu	Sağtepe ilkokulu	Atatürk ilkokulu	Siteler ilkokulu	Yeniköy -15 Temmuz Şehitleri ilkokulu	Yukarışeyhler Şht. Bilal Yeşilçınar ilkokulu	Selahaddin Eyyubi ilkokulu	Atalar ilkokulu	Toplam
2010-2011	13	17	62	18	20	0	11	0	9	116	76	96	51	46	57	592
2011-2012	7	18	60	14	17	0	6	0	7	98	74	117	47	40	49	554
2012-2013	10	21	46	16	18	16	14	0	13	120	80	122	55	49	60	640
2013-2014	9	15	32	16	15	12	14	10	10	107	79	124	58	41	44	586
2014-2015	25	19	17	21	22	24	20	15	17	169	96	138	60	45	31	719
2015-2016	21	23	20	25	27	20	18	0	19	175	93	130	67	40	26	704

	Sağtepe Köyü Bahçe Mezrası İlkokulu	Aydınlı İlkokulu	İbikkaya İlkokulu	Geçit İlkokulu	Elmadere İlkokulu	Akbaşak İlkokulu	Balcılar İlkokulu	Avut İlkokulu	Sağtepe İlkokulu	Atatürk İlkokulu	Siteler İlkokulu	Yeniköy 15 Temmuz Şehitleri İlkokulu	Yukarışeyhler Şht. Bİlal Yeşilçınar İlkokulu	Selahaddin Eyyubi İlkokulu	Atalar İlkokulu	Toplam
2016-2017	24	25	18	25	29	20	20	12	22	174	91	129	65	39	38	731
2017-2018	27	31	23	26	36	27	24	8	21	185	85	136	65	50	62	806
2018-2019	28	42	34	40	35	34	29	13	28	209	96	145	84	53	75	945
2019-2020	15	36	21	38	36	30	29	2	32	214	98	152	66	61	90	920
2020-2021	16	39	20	37	39	36	33	5	30	235	93	147	72	59	109	970

Kaynak. Çüngüş İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü, 2021.

Tablo 12’de yer alan verilere göre ilçede öğrenci sayısının en fazla olduğu okullar; Atatürk İlkokulu, Yeniköy 15 Temmuz Şehitleri İlkokulu, Siteler İlkokulu ve Atalar İlkokulu’dur. Öğrenci sayısının en az olduğu okul ise Avut İlkokulu’dur. Bu okullar dışında bazı öğretim dönemlerinde öğretmen yokluğundan ya da coğrafi şartlardan dolayı kapalı olan, çoğu mezra ve köylerde olmak üzere 11 ilkokul mevcuttur. Ancak düzenli olarak açık kalmadıklarından ve hali hazırda kapalı olduklarından bu okullara burada yer verilmemiştir. Toplam öğrenci sayılarının belirtilen okullarda belli dönemlerde artış göstermesinin nedeni kapatılan bu okullardan gelen taşınmalı öğrenci nüfusudur.

Çüngüş ilçesi ilkokul öğrenci sayısının 2010-2020 yılları arası eğilimi ve 2021- 2030 yılları arasındaki kestirim sonuçları En Küçük Kareler Yöntemi ile hesaplanmış ve Tablo 13’te sunulmuştur.

Tablo 13

İlkokul Öğrenci Sayılarının Gelişimi ve Geleceğe Yönelik Kestirimler

Yıllar	Öğrenci Sayısı (Y)	(X)	(X.Y)	X ²	Y'=a' + b'.X
2010-2011	592	0	0	0	527,9
2011-2012	554	1	554	1	570,81
2012-2013	640	2	1280	4	613,72
2013-2014	586	3	1758	9	656,63
2014-2015	719	4	2876	16	699,54
2015-2016	704	5	3520	25	742,45
2016-2017	731	6	4386	36	785,36
2017-2018	806	7	5642	49	828,27
2018-2019	945	8	7560	64	871,18
2019-2020	920	9	8280	81	914,09
2020-2021	970	10	9700	100	957
2021-2022		11			999,91
2022-2023		12			1042,82
2023-2024		13			1085,73
2024-2025		14			1128,64
2025-2026		15			1171,55
2026-2027		16			1214,46
2027-2028		17			1257,37

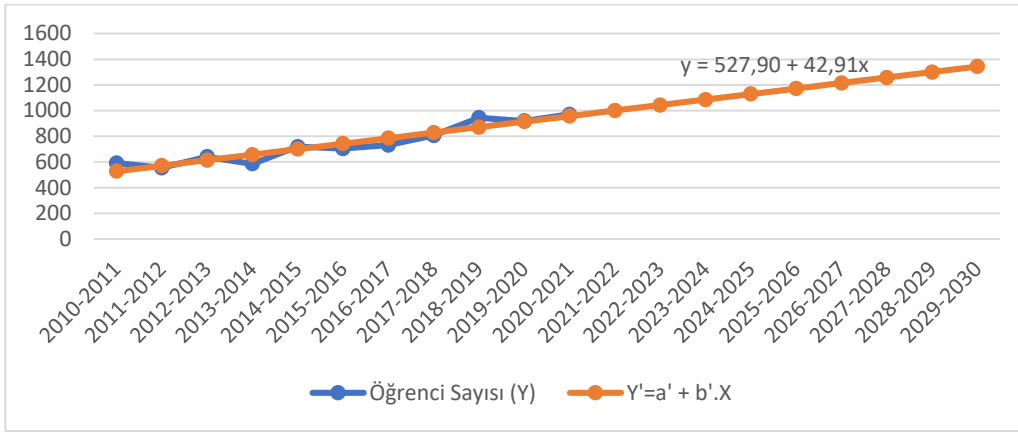
2028-2029	18	1300,28			
2029-2030	19	1343,19			
n=11	$\Sigma Y=8167$	$\Sigma X=55$	$\Sigma(X.Y)=45556$	$\Sigma X^2=385$	$\Sigma Y^2=18.711$
Hesaplamalar					
$\Sigma Y=Na+b(\Sigma X)$	$\Sigma X.Y=a.\Sigma X+b.(\Sigma X^2)$	45556=55a+385b	8167=11a+55b		
8167=11a+55b	45556=55a+385b	40835=-55a-275b	8167=11a+2360,05		
		4721=110b	a=527,90		
		b=42,91			

Tablo 13'te yer alan verilere göre ilkokul öğrenci sayısının 2030 yılında 1343'e yükseleceği kestirilmektedir.

Şekil 4'te ilkokul öğrenci sayılarına ilişkin eğilim ve kestirim grafiği sunulmuştur.

Şekil 4

İlkokul Öğrenci Sayılarının, Eğilim ve Kestirim Grafiği

Şekil 4'te çizgi grafiğine uydurulan eğilim çizgisine bakıldığında 2010-2030 yılları içinde genel eğilimin artış yönünde olduğu ve ilkokul öğrenci sayısının 2030 yılında artacağı görülmektedir.

Tablo 14'te 2010-2020 yılları arası ilkokul öğretmen sayılarına yer verilmiştir.

Tablo 14

Çüngüş İlçesi İlkokul Öğretmen Sayıları

	Sağtepe Köyü Bahçe Mezrası ilkokulu	Aydınlı ilkokulu	İbikkaya ilkokulu	Geçit ilkokulu	Elmadere ilkokulu	Akbaşak ilkokulu	Balcılar ilkokulu	Avut ilkokulu	Sağtepe ilkokulu	Atatürk ilkokulu	Siteler ilkokulu	Yeniköy 15 Temmuz Şehitleri ilkokulu	Yukarışeyhler Şht. Bilal Yeşilçınar ilkokulu	Selahaddin Eyyubi ilkokulu	Atalar ilkokulu	Toplam
2010-2011	2	2	3	2	2	0	1	0	1	12	9	10	6	4	5	59
2011-2012	2	2	3	2	2	0	1	0	1	13	9	11	6	4	5	61
2012-2013	2	2	3	2	2	1	1	0	1	13	9	12	6	3	5	62
2013-2014	2	2	2	2	1	1	1	1	1	12	9	12	7	3	3	59
2014-2015	3	2	2	2	1	2	2	1	1	14	10	13	7	3	3	66
2015-2016	3	3	2	2	2	2	2	0	1	14	10	13	7	3	3	67

	Sağtepe Köyü Bahçe Mezrası İlkokulu	Aydınlı İlkokulu	İbikkaya İlkokulu	Geçit İlkokulu	Elmadere İlkokulu	Akbaşak İlkokulu	Balcılar İlkokulu	Avut İlkokulu	Sağtepe İlkokulu	Atatürk İlkokulu	Siteler İlkokulu	Yeniköy 15 Temmuz Şehitleri İlkokulu	Yukarışeyhler Şht. Bilal Yeşilçınar İlkokulu	Selahaddin Eyyubi İlkokulu	Atalar İlkokulu	Toplam
2016-2017	3	3	2	2	2	2	2	1	2	14	9	13	8	3	5	71
2017-2018	3	3	2	2	2	3	2	1	2	14	9	13	8	4	7	75
2018-2019	2	3	2	3	3	3	2	1	2	15	10	12	8	4	8	78
2019-2020	2	3	1	3	3	3	2	1	2	15	10	12	7	4	8	76
2020-2021	2	3	1	3	3	4	2	1	2	15	10	11	7	3	8	75

Kaynak. Çüngüş İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü, 2021.

Tablo 14'e göre her öğretim yılında en çok öğretmen Atatürk İlkokulu'nda iken, en az öğretmenin Avut İlkokulunda olduğu görülmektedir.Çüngüş ilçesi ilkokul öğretmen sayılarının 2010-2020 yılları arası eğilimi ve 2021- 2030 yılları arasındaki kestirim sonuçları En Küçük Kareler Yöntemi ile hesaplanmış ve Tablo 15'te sunulmuştur.

Tablo 15

İlkokul Öğretmen Sayılarının Gelişimi ve Geleceğe Yönelik Kestirimler

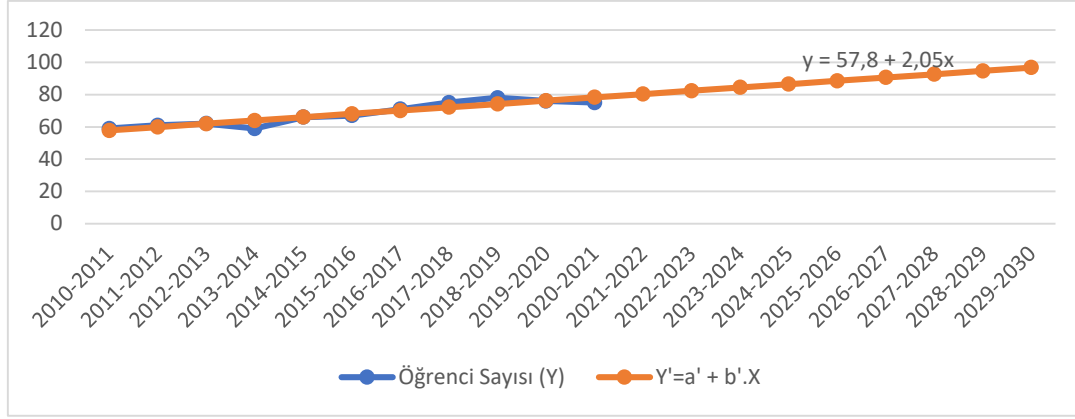
Yıllar	Öğretmen Sayısı (Y)	(X)	(X.Y)	X ²	Y'=a'+ b'.X
2010-2011	59	0	0	0	57,80
2011-2012	61	1	61	1	59,85
2012-2013	62	2	124	4	61,90
2013-2014	59	3	177	9	63,95
2014-2015	66	4	264	16	66,00
2015-2016	67	5	335	25	68,05
2016-2017	71	6	426	36	70,10
2017-2018	75	7	525	49	72,15
2018-2019	78	8	624	64	74,20
2019-2020	76	9	684	81	76,25
2020-2021	75	10	750	100	78,30
2021-2022		11			80,35
2022-2023		12			82,40
2023-2024		13			84,45
2024-2025		14			86,50
2025-2026		15			88,55
2026-2027		16			90,60
2027-2028		17			92,65
2028-2029		18			94,70
2029-2030		19			96,75
n=11	ΣY =749	ΣX =55	Σ(X.Y)=3970	ΣX²=385	ΣY'=1.546
Hesaplamalar					
ΣY=Na+b(ΣX)	ΣX.Y=a.ΣX+b.(ΣX ²)		3970=55a+385b		749=11a+55b
749=11a+55b	3970=55a+385b		3745=-55a-275b		749=11a+112,75
			225=110b		a=57,8
			b=2,05		

Tablo 15'te yer alan verilere göre Çüngüş'teki ilkököl öğretmen sayılarının 2030 yılında 96'ya yükseleceği kestirilmektedir.

İlkököl öğretmen sayılarının yıllara göre gelişimi ve geleceğe yönelik kestirim grafiği Şekil 5'te sunulmuştur.

Şekil 5

İlkököl Öğretmen Sayılarının Yıllara Göre Gelişimi Grafiği

Şekil 5'te yer alan veriler incelendiğinde En Küçük Kareler Yöntemi ile yapılan hesaplama sonucuna göre ilkököl öğretmen sayılarının 2030 yılına kadar artış göstereceği kestirilmektedir. Tablo 16'da ilkököl kademesinde öğretmen başına ve derslik başına düşen öğrenci sayıları verilmiştir.

Tablo 16

İlkököl Kademesi, Öğretmen ve Derslik Başına Düşen Öğrenci Sayıları

Yıl	Derslik Sayısı	Öğretmen Sayısı	Öğrenci Sayısı	Öğretmen Başına Düşen Öğrenci Sayısı	Derslik Başına Düşen Öğrenci Sayısı
2010-2011	51	59	592	10	12
2011-2012	51	61	554	9	11
2012-2013	52	62	640	10	13
2013-2014	55	59	586	10	11
2014-2015	55	66	719	11	13
2015-2016	60	67	704	11	12
2016-2017	60	71	731	11	12
2017-2018	66	75	806	11	12
2018-2019	70	78	945	12	14
2019-2020	72	76	920	12	13
2020-2021	73	75	970	13	14

Kaynak. Çüngüş İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü, 2021.

Tablo 16 incelendiğinde öğretmen ve derslik başına düşen öğrenci sayısının az olduğu görülmektedir. Bu durum ilkököl kademesinde yeterli öğretmen ve derslik sayısının olduğunu göstermektedir. Ancak her ne kadar buradaki veriler 10 ile 14 arasında değişse de öğrenci yoğunluğunun taşınabilir eğitim merkezi olan okullarda artması nedeniyle bu okullarda öğrenci başına düşen öğretmen ve derslik sayısı değerleri 20 civarındadır. Bu değerler bile belirlenen ölçütlerin altındadır. Dolayısıyla iyi bir planlamayla ileriye dönük olarak ilkököllerde öğretmen ve derslik sayısı sorunu yaşanmayacağı söylenebilir.

Çüngüş İlçesi Ortaokul Eğitiminin Durumu

Çüngüş İlçesinde toplam 10 ortaokul bulunmaktadır. Okullarda tam gün öğretim uygulanmaktadır. Bünyesinde imam hatip ortaokulu kademesini barındıran okullar bağımsız ortaokul olarak geçmektedir. Ancak imam hatip ortaokullarının bağımsız bir müdürlüğü yoktur. Sadece kurum idarecisi olarak müdür yardımcıları görev yapmaktadır. Okullarda ısınma, kaloriferle (Fuel-Oil) yapılmaktadır. İlçenin lojmanları, pansiyonu, bağımsız spor salonu, bağımsız çok amaçlı salonu, ayrı yemekhane bölümü olan ve bir kampüs içinde bulunan donanımlı tek okulu IMKB 75.Yıl Yatılı Bölge Ortaokulu'dur. Okulda 22 derslik, 1 kütüphane, 2 iş ve beceri atölyesi, 2 mescit bulunmaktadır. Ancak 22 derslikten sadece 12'si kullanılmaktadır. Geniş bir alana kurulan okulun bakımsızlıktan birçok alanı kullanılamaz hale gelmiştir. Okul 45 dönümlük alana kurulmuştur. Okulun kullanım alanı içinde Çüngüş Stadyumu/Halı sahası yapılmış ve okulun yönetimine bırakılmıştır. Teknolojik kaynak ve donanım olarak her sınıfta akıllı tahtalar olup internet bağlantıları da mevcuttur. Okulların hepsi taşınmaz eğitim merkezi olup yakın mahallelerden servislerle öğrenciler gelmektedir.

Tablo 17'de 2010-2020 yılları arasında Çüngüş ilçesindeki ortaokullarda öğrenim gören öğrenci sayıları verilmiştir.

Tablo 17
Çüngüş İlçesi Ortaokul Öğrenci Sayıları

	IMKB 75.Yıl Yatılı Bölge Ortaokulu	Atatürk Ortaokulu	Sitelers Ortaokulu	Yeniköy 15 Temmuz Şehitleri Ortaokulu	Yukarışeyhler Şht. Bilal Yeşilçınar Ortaokulu	Selahaddin Eyyubi Ortaokulu	Atalar Ortaokulu	Çüngüş İ.H. Ortaokulu	Yukarışeyhler Şht. Bilal Yeşilçınar İ.H. Ortaokulu	Atalar İ.H. Ortaokulu	Toplam
2010-2011	244	116	64	174	70	56	26	0	0	0	750
2011-2012	251	140	70	180	71	48	30	0	0	0	790
2012-2013	218	137	67	185	76	42	43	0	0	0	768
2013-2014	174	129	61	187	82	38	34	0	0	0	705
2014-2015	166	122	58	198	56	45	38	14	27	0	724
2015-2016	185	106	60	205	30	40	41	23	61	0	751
2016-2017	190	112	68	203	36	44	45	29	68	57	852
2017-2018	167	107	72	218	23	52	60	38	82	60	879
2018-2019	156	103	77	225	22	53	56	46	102	60	900
2019-2020	142	93	54	210	16	61	44	50	115	58	843
2020-2021	137	80	66	228	21	52	44	53	108	62	851

Kaynak. Çüngüş İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü, 2021.

Tablo 17'de yer alan verilere göre ilçe'de ortaokul öğrenci sayısının en fazla olduğu okul 2020-2021 öğretim yılı verilerine göre 228 öğrenci ile daha önce bir köy okulu olan Yeniköy 15 Temmuz Şehitleri Ortaokulu'dur. Bunun nedeni okulun yol üstünde merkezi konumu ve Çüngüş ilçe merkezine varmadan 10 km mesafede olmasından kaynaklanmaktadır. Öğrenci sayısının en az olduğu okul ise 53 öğrenci ile Çüngüş İmam Hatip Ortaokulu'dur. 2020-2021 öğretim yılı verilerine göre ortaokullardaki toplam öğrenci sayısı 851'dir.

Çüngüş ilçesi ortaokul öğrenci sayılarının 2010-2020 yılları arası gelişimi ve 2021-2030 yılları arasındaki geleceğe yönelik kestirimleri En Küçük Kareler Yöntemi ile hesaplanmış ve Tablo 18'de sunulmuştur.

Tablo 18

Ortaokul Öğrenci Sayılarının Gelişimi ve Geleceğe Yönelik Kestirimler

Yıllar	Öğrenci Sayısı (Y)	(X)	(X.Y)	X ²	Y'=a'+b'.X
2010-2011	750	0	0	0	728,93
2011-2012	790	1	790	1	743,38
2012-2013	768	2	1536	4	757,83
2013-2014	705	3	2115	9	772,28
2014-2015	724	4	2896	16	786,73
2015-2016	751	5	3755	25	801,18
2016-2017	852	6	5112	36	815,63
2017-2018	879	7	6153	49	830,08
2018-2019	900	8	7200	64	844,53
2019-2020	843	9	7587	81	858,98
2020-2021	851	10	8510	100	873,43
2021-2022		11			887,88
2022-2023		12			902,33
2023-2024		13			916,78
2024-2025		14			931,23
2025-2026		15			945,68
2026-2027		16			960,13
2027-2028		17			974,58
2028-2029		18			989,03
2029-2030		19			1003,48
n=11	ΣY=8813	ΣX=55	Σ(X.Y)=45654	ΣX²=385	ΣY'=17.324

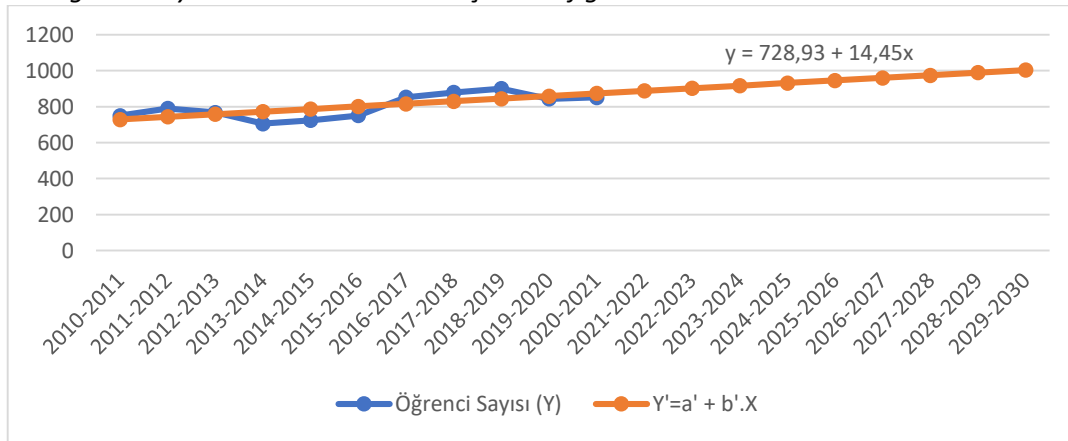
Hesaplamalar

$\Sigma Y = Na + b(\Sigma X)$	$\Sigma X.Y = a.\Sigma X + b.(\Sigma X^2)$	$45654 = 55a + 385b$	$8813 = 11a + 55b$
$8813 = 11a + 55b$	$45654 = 55a + 385b$	$44065 = -55a - 275b$	$8813 = 11a + 794,75b$
		$1589 = 110b$	$a = 728,93$
		$b = 14,45$	

Tablo 18’de yer alan veriler incelendiğinde ortaokul öğrenci sayılarının 2030 yılında 1003’e ulaşacağı kestirilmiştir. Ortaokul öğrenci sayılarının yıllara göre gelişimi ve geleceğe yönelik kestirim grafiği Şekil 6’da sunulmuştur.

Şekil 6

Ortaokul Öğrenci Sayılarının Yıllara Göre Gelişimi Grafiği

Şekil 6'da yer alan veriler incelendiğinde En Küçük Kareler Yöntemi ile yapılan hesaplama sonucuna göre ortaokul öğrenci sayılarında yıllar içerisinde çok yüksek bir artış olmayacağı kestirilmektedir. 2020 yılında 851 olan ortaokul öğrenci sayısının 2030 yılında 1003 olacağı görülmektedir. Buradan ilçedeki ortaokul sayısının yeterli olacağı sonucu çıkarılabilir. Tablo 19'da Çüngüş İlçesindeki 2010'dan 2020 yılına kadar olan ortaokul öğretmen sayıları verilmiştir.

Tablo 19*Çüngüş İlçesi Ortaokul Öğretmen Sayıları*

	IMKB 75.Yıl Yatılı Bölge Ortaokulu	Atatürk Ortaokulu	Siteler Ortaokulu	Yeniköy 15 Temmuz Şehitleri Ortaokulu	Yukarışeyhler Şht. Bilal Yeşilçınar Ortaokulu	Selahaddin Eyyubi Ortaokulu	Atalar Ortaokulu	Çüngüş İ.H.O	Yukarışeyhler Şht. Bilal Yeşilçınar İ.H.O	Atalar İ.H.O	Toplam
2010-2011	25	18	7	17	4	6	3	0	0	0	80
2011-2012	22	20	7	18	4	6	3	0	0	0	80
2012-2013	22	20	8	18	5	5	2	0	0	0	80
2013-2014	24	15	8	18	5	5	4	0	0	0	79
2014-2015	16	18	6	20	4	5	5	5	3	0	82
2015-2016	18	16	6	20	4	5	5	5	3	0	82
2016-2017	18	16	7	20	3	5	3	4	4	3	83
2017-2018	16	15	7	18	3	6	3	6	5	4	83
2018-2019	14	14	8	18	2	6	5	6	6	6	85
2019-2020	14	14	7	17	2	7	4	8	6	6	85
2020-2021	16	12	7	17	3	7	4	7	6	8	87

Kaynak. Çüngüş İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü, 2021.

Tablo 19'daki veriler incelendiğinde 10 yıllık süreçte 10 ortaokulun da öğretmen sayılarında çok fazla bir değişiklik olmadığı gözlenmektedir. İmam Hatip Ortaokullarının açılmasıyla bazı öğretmenlerin kadrolarının bu kurumlara aktarıldığı anlaşılmaktadır. 2020-2021 öğretim yılında öğretmen sayısının en fazla olduğu okul 17 öğretmenle Yeniköy 15 Temmuz Şehitleri Ortaokulu iken, öğretmen sayısı en az olan okul 3 öğretmen ile Yukarışeyhler Şehit Bilal Yeşilçınar Ortaokulu'dur.

Çüngüş ilçesi ortaokul öğretmen sayılarının 2010-2020 yılları arası gelişimi ve 2021-2030 yılları arasındaki geleceğe yönelik kestirimleri En Küçük Kareler Yöntemi ile hesaplanmış ve Tablo 20'de sunulmuştur.

Tablo 20*Ortaokul Öğretmen Sayılarının Gelişimi ve Geleceğe Yönelik Kestirimler*

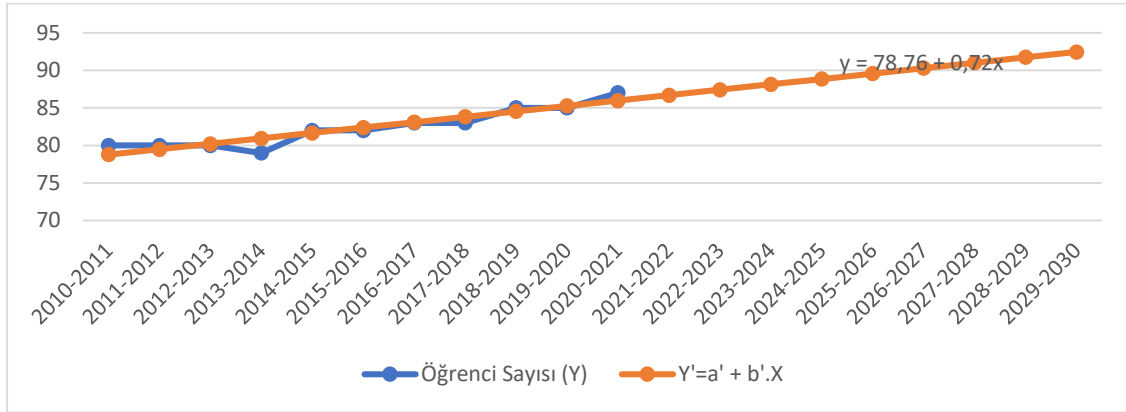
Yıllar	Öğretmen Sayısı (Y)	(X)	(X.Y)	X ²	Y'=a' + b'.X
2010-2011	80	0	0	0	78,77
2011-2012	80	1	80	1	79,49
2012-2013	80	2	160	4	80,21
2013-2014	79	3	237	9	80,93
2014-2015	82	4	328	16	81,65
2015-2016	82	5	410	25	82,37
2016-2017	83	6	498	36	83,09
2017-2018	83	7	581	49	83,81
2018-2019	85	8	680	64	84,53

2019-2020	85	9	765	81	85,25
2020-2021	87	10	870	100	85,97
2021-2022		11			86,69
2022-2023		12			87,41
2023-2024		13			88,13
2024-2025		14			88,85
2025-2026		15			89,57
2026-2027		16			90,29
2027-2028		17			91,01
2028-2029		18			91,73
2029-2030		19			92,45
n=11	$\Sigma Y=906$	$\Sigma X=55$	$\Sigma(X.Y)=4609$	$\Sigma X^2=385$	$\Sigma Y^2=1.712$
Hesaplamalar					
$\Sigma Y=Na+b(\Sigma X)$	$\Sigma X.Y=a.\Sigma X+b.(\Sigma X^2)$		$4609=55a+385b$		$906=11a+55b$
$906=11a+55b$	$4609=55a+385b$		$-4530=-55a-275b$		$906=11a+39,6$
			$79=110b$		$a=78,76$
			$b=0,72$		

Tablo 20’de yer alan verilere göre ortaokul öğretmen sayılarının 2030 yılında çok fazla bir değişiklik göstermeyip 92 olacağı kestirilmiştir. Ortaokul öğretmen sayılarının yıllara göre gelişimi ve geleceğe yönelik kestirim grafiği Şekil 7’de sunulmuştur.

Şekil 7

Ortaokul Öğretmen Sayılarının Yıllara Göre Gelişimi Grafiği

Şekil 7’de yer alan veriler incelendiğinde hesaplama sonucuna göre ortaokul öğretmen sayılarının yıllar içerisinde fazla bir değişiklik göstermeyeceğinden öğretmen ihtiyacı sorunu yaşanmayacağı anlaşılmaktadır.

Tablo 21’de ortaokul kademesinde öğretmen başına ve derslik başına düşen öğrenci sayıları verilmiştir.

Tablo 21*Ortaokul Kademesinde Öğretmen ve Derslik Başına Düşen Öğrenci Sayıları*

Yıl	Derslik Sayısı	Öğretmen Sayısı	Öğrenci Sayısı	Öğretmen Başına Düşen Öğrenci Sayısı	Derslik Başına Düşen Öğrenci Sayısı
2010-2011	32	80	750	9	23
2011-2012	36	80	790	10	22
2012-2013	36	80	768	10	21
2013-2014	34	79	705	9	21
2014-2015	43	82	724	9	17
2015-2016	42	82	751	9	18
2016-2017	40	83	852	10	21
2017-2018	42	83	879	11	21
2018-2019	42	85	900	11	21
2019-2020	44	85	843	10	19
2020-2021	48	87	851	10	18

Kaynak. Çüngüş İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü, 2021.

Tablo 21’de ortaokul kademesinde öğretmen başına ve derslik başına düşen öğrenci sayıları incelendiğinde ortaokullardaki öğretmen ve derslik başına düşen öğrenci sayısının ölçütlere uygun olduğu görülmektedir. Bu anlamda ilçenin yeterli sayıda öğretmen ve derslik olanaklarına sahip olduğu söylenebilir.

Çüngüş İlçesinde Lise Eğitimi Durumu

Çüngüş İlçesi’nde Çüngüş Çok programlı Anadolu Lisesi adıyla sadece 1 lise bulunmaktadır. Lise Binası 2007 yılında hasar gördüğünden önce yıkılıp yerine 16 derslikli prefabrik bir yapı kurulmuş daha sonra 2019 yılında tamamlanan 28 derslikli yeni binasına taşınmıştır. Çok programlı Lise; Meslek Lisesi, Anadolu İmam Hatip Lisesi ve Anadolu Lisesi olarak hizmet vermektedir. Meslek Lisesi kısmında çocuk gelişimi ve eğitimi ile elektrik-elektronik teknolojileri programları mevcuttur. Lisede tam gün öğretim uygulanmaktadır. Ayrıca Çüngüş Çok Programlı Lisesine bağlı Bakiye Akgün Erkek Öğrenci Yurdu adıyla 250 yatak kapasiteli bir pansiyon bulunmaktadır. İlçede bir tane lise bulunduğundan lise çağındaki öğrencilerin birçoğu ilçe merkezinde yer alan bu okula taşınmaktadır (Çüngüş Milli Eğitim Müdürlüğü, 2021).

Tablo 22’de 2010-2011 öğretim yılından 2020-2021 öğretim yılına kadar lisenin öğrenci, öğretmen ve derslik sayıları ile öğretmen ve derslik başına düşen öğrenci sayıları verilmiştir.

Tablo 22*Çüngüş Çok Programlı Lisesi Öğrenci, Öğretmen ve Derslik Sayıları*

Yıl	Derslik Sayısı	Öğretmen Sayısı	Öğrenci Sayısı	Öğretmen Başına Düşen Öğrenci Sayısı	Derslik Başına Düşen Öğrenci Sayısı
2010-2011	14	18	337	19	24
2011-2012	14	18	354	20	25
2012-2013	14	20	346	18	25
2013-2014	15	20	355	18	24
2014-2015	15	22	352	16	23
2015-2016	16	23	360	16	23
2016-2017	16	25	392	16	25
2017-2018	16	26	405	16	25
2018-2019	16	28	388	14	24
2019-2020	25	33	559	17	22
2020-2021	28	34	553	16	20

Kaynak. Çüngüş İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü, 2021.

Tablo 22’de yer alan verilere göre 2019 yılından sonra Lise binasının tamamlanmasıyla öğrenci sayısında artış gözlenmektedir. Bu artışın nedenleri arasında; okulun teknolojik ve eğitsel olanaklarının artması, eğitim programlarının çeşitlendirilerek yeni olanakların sunulması ve il genelinde veya yakın çevre ilçelerde nitelikli okul sayısının azaltılması sayılabilir (Çüngüş İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü, 2021).

Çüngüş ilçesi lise öğrenci sayılarının 2010-2020 yılları arası eğilimi ve 2021-2030 yılları arasındaki geleceğe yönelik kestirimleri En Küçük Kareler Yöntemi ile hesaplanmış ve Tablo 23’te sunulmuştur.

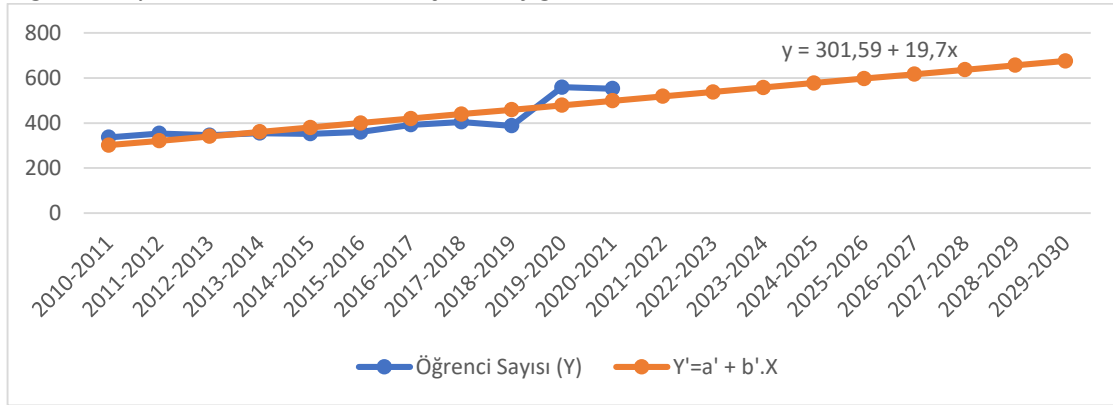
Tablo 23

Lise Öğrenci Sayılarının Gelişimi ve Geleceğe Yönelik Kestirimler

Yıllar	Öğrenci Sayısı (Y)	(X)	(X.Y)	X ²	Y'=a' + b'.X
2010-2011	337	0	0	0	391,14
2011-2012	354	1	354	1	410,84
2012-2013	346	2	692	4	430,54
2013-2014	355	3	1065	9	450,24
2014-2015	352	4	1408	16	469,94
2015-2016	360	5	1800	25	489,64
2016-2017	392	6	2352	36	509,34
2017-2018	405	7	2835	49	529,04
2018-2019	388	8	3104	64	548,74
2019-2020	559	9	5031	81	568,44
2020-2021	553	10	5530	100	588,14
2021-2022		11			607,84
2022-2023		12			627,54
2023-2024		13			647,24
2024-2025		14			666,94
2025-2026		15			686,64
2026-2027		16			706,34
2027-2028		17			726,04
2028-2029		18			745,74
2029-2030		19			765,44
n =11	ΣY =4401	ΣX =55	Σ(X.Y)=24171	ΣX²=385	ΣY'=11.566
Hesaplamalar					
$ΣY=Na+b(ΣX)$	$ΣX.Y=a.ΣX+b.(ΣX^2)$		24171=55a+385b		4401=11a+55b
4401=11a+55b	24171=55a+385b		-22005=-55a-275b		4401=11a+1083,5
			2166=110b		a=301,59
			b=19,7		

Tablo 23’te yer alan veriler incelendiğinde öğrenci sayısının 2030 yılında 765’e ulaşacağı kestirilmektedir. Lisenin öğrenci sayısının yıllara göre gelişimi ve geleceğe yönelik kestirim grafiği Şekil 8’de sunulmuştur.

Şekil 8’de yer alan veriler incelendiğinde yapılan hesaplama sonucuna göre lise öğrenci sayısında ilçe çağ nüfusuna oranla çok yüksek bir artış olacağı görülmektedir

Şekil 8**Lise Öğrenci Sayılarının Yıllara Göre Gelişim Grafiği**

Çüngüş ilçesi lise öğretmen sayılarının 2010-2020 yılları arası eğilimi ve 2021-2030 yılları arasındaki geleceğe yönelik kestirimleri En Küçük Kareler Yöntemi ile hesaplanmış ve Tablo 24'te sunulmuştur.

Tablo 24**Lise Öğretmen Sayılarının Gelişimi ve Geleceğe Yönelik Kestirimler**

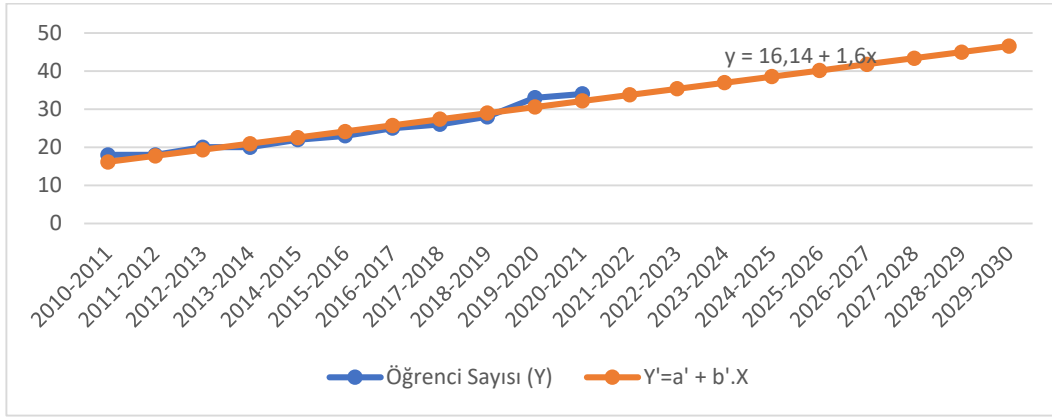
Yıllar	Öğretmen Sayısı (Y)	(X)	(X.Y)	X ²	Y'=a'+ b'.X
2010-2011	18	0	0	0	16,14
2011-2012	18	1	18	1	17,74
2012-2013	20	2	40	4	19,34
2013-2014	20	3	60	9	20,94
2014-2015	22	4	88	16	22,54
2015-2016	23	5	115	25	24,14
2016-2017	25	6	150	36	25,74
2017-2018	26	7	182	49	27,34
2018-2019	28	8	224	64	28,94
2019-2020	33	9	297	81	30,54
2020-2021	34	10	340	100	32,14
2021-2022		11			33,74
2022-2023		12			35,34
2023-2024		13			36,94
2024-2025		14			38,54
2025-2026		15			40,14
2026-2027		16			41,74
2027-2028		17			43,34
2028-2029		18			44,94
2029-2030		19			46,54
n=11	ΣY =267	ΣX =55	Σ(X.Y)=1514	ΣX²=385	ΣY'=627
Hesaplamalar					
ΣY=Na+b(ΣX)	ΣX.Y=a.ΣX+b.(ΣX ²)		1514=55a+385b		267=11a+55b
267=11a+55b	1514=55a+385b		-1335=-55a-275b		267=11a+89,5
			179=110b		a=16,14
			b=1,6		

Tablo 24'te yer alan verilere göre lise öğretmen sayılarının 2030 yılında 46'ya yükseleceği kestirilmektedir. Bu sonuçlara göre ileriki yıllarda Çüngüş ilçesindeki liselerde öğretmen ihtiyacının olacağını göstermektedir.

Lise öğretmen sayılarının yıllara göre gelişimi ve geleceğe yönelik kestirim grafiği Şekil 9'da sunulmuştur.

Şekil 9

Lise Öğretmen Sayılarının Yıllara Göre Gelişimi

Şekil 9'da yer alan veriler incelendiğinde yapılan hesaplama sonucuna göre lise öğretmen sayılarında meydana gelecek artışın çok yüksek olmayacağı kestirilmektedir.

Çüngüş ilçesindeki Taşınmalı Eğitim Ağı

Çüngüş ilçesindeki okulların yerleşim haritası incelendiğinde, okulların belli merkezlerde toplandığı görülmektedir. İlçenin birçok mahallesinde eğitim hizmeti sunulmamaktadır. Bu durumun nedeni olarak coğrafi koşulların zorluğu, nüfusun dağınık yerleşimi, güvenlik ve bu mahallelerde/mezralarda çalışmak isteyen kadrolu/ücretli öğretmenlerin olmaması gösterilmektedir. Dolayısıyla bu mahallelere eğitim hizmeti götürülmesi yerine öğrencilerin taşınmalı sistemle merkezi okullara taşınması tercih edilmektedir (Çüngüş İlçe Milli Eğitim, 2021).

Çüngüş'te ilkököl, ortaokul ve lise düzeyinde hizmet veren 8 taşıma merkezi okul binası mevcuttur. Bu okullar; Atatürk İlkokulu/Ortaokulu, Selahaddin Eyyubi İlkokulu/Ortaokulu, Siteler İlkokulu/Ortaokulu, Yeniköy 15 Temmuz Şehitleri İlkokulu/Ortaokulu, Yukarışeyhler Şehit Bilal Yeşilçınar Ortaokulu/İmam Hatip Ortaokulu, Atalar Ortaokulu/İmam Hatip Ortaokulu, İMKB 75.Yıl Yatılı Bölge Ortaokulu/Çüngüş İmam Hatip Ortaokulu ve Çüngüş Çok Programlı Lisesidir.

İlçede belirlenen taşıma merkezlerine 32 yerleşim (mahalle/köy/mezra) yerinden ilkokullara 514, ortaokullara 493 öğrenci taşınmaktadır. Ayrıca bir ortaöğretim taşıma merkezi olan liseye 19 yerleşim yerinden toplam 388 öğrenci taşınmaktadır.

Tablo 25'teki veriler incelendiğinde 2016 yılından itibaren taşınmalı eğitim hizmetinden yararlanan öğrenci sayısının zamanla arttığı görülmektedir. Bunun nedeni olarak, daha önce açık olan birçok köy ve mezradaki okulların kademeli olarak kapanması (Çüngüş İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü) gösterilebilir. İlçedeki taşınmalı öğrenci sayısının fazla oluşu eğitim harcamaları kapsamında yer alan cari harcamalar içinde en büyük payın taşıma harcamalarına ait olduğunu düşündürmektedir. İlçeye ait net eğitim harcamaları verilerine ulaşırsa benzer bir yöntemle (en küçük kareler yöntemi) geleceğe yönelik eğitim harcamalarının da eğilim ve kestirimleri hesaplanabilmektedir.

Tablo 25*Taşımali Eğitim Hizmetinden Yararlanan Öğrenci Sayıları ve Oranları*

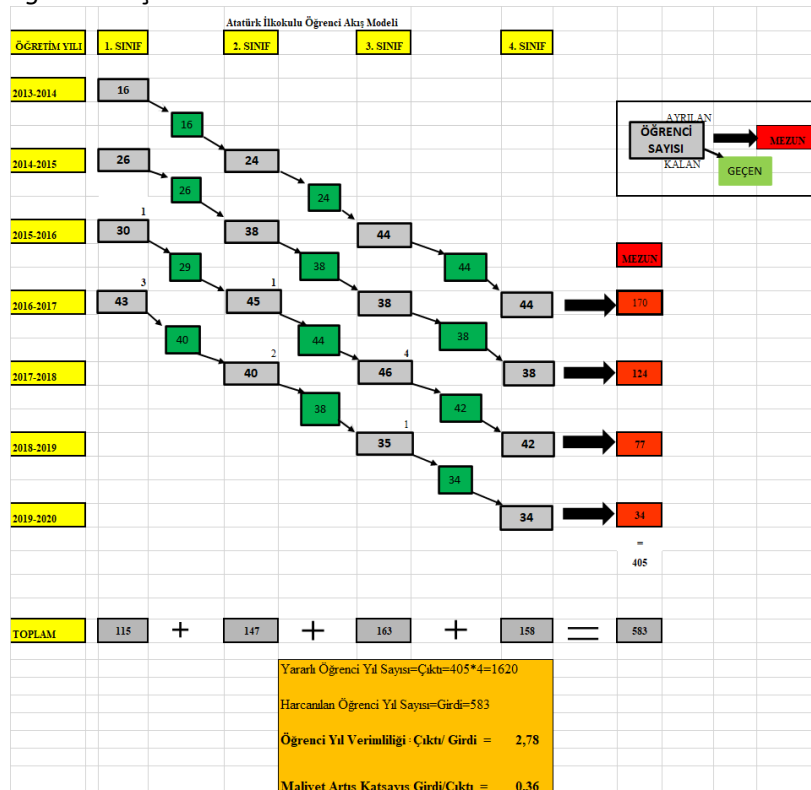
	İlkokul		Ortaokul		Lise		Toplam
	Öğrenci Sayısı	Oranı (%)	Öğrenci Sayısı	Oranı (%)	Öğrenci Sayısı	Oranı (%)	
2016-2017	258	35	440	52	233	61	931
2017-2018	334	41	475	54	274	68	1083
2018-2019	425	45	546	60	249	64	1220
2019-2020	481	52	570	67	411	73	1462
2020-2021	514	53	493	58	388	70	1395

Kaynak. Çüngüş İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü, 2021.

Çüngüş İlçesindeki Okulların Verimlilik Durumu/Öğrenci Akış Modelleri

Öğrenci akış ve geçiş modelleri eğitim sisteminin iç verimliliğine yönelik bilgi sağlayan analiz yöntemlerindedir. Verimlilik kavramı, elde edilen çıktı ile onu elde etmek için kullanılan girdi arasındaki en uygun ilişkidir. Eğitim sistemi açısından ise verimlilik; fazladan maliyet artışına yol açmadan, hizmet sunulan öğrenci sayısı ve öğrenme düzeyini artırma, öğrencilerin öğrenme düzeyini azaltmadan eğitim maliyetlerini düşürme (Karakütük, 2020) olarak tanımlanmaktadır. Öğrenci akış modelleri ile öğrenci yıl verimliliği ve maliyet artış katsayıları hesaplanabilmektedir. Aşağıda Çüngüş ilçesindeki bir ilkokul, bir ortaokul ve lisenin öğrenci akış modelleri yer almaktadır.

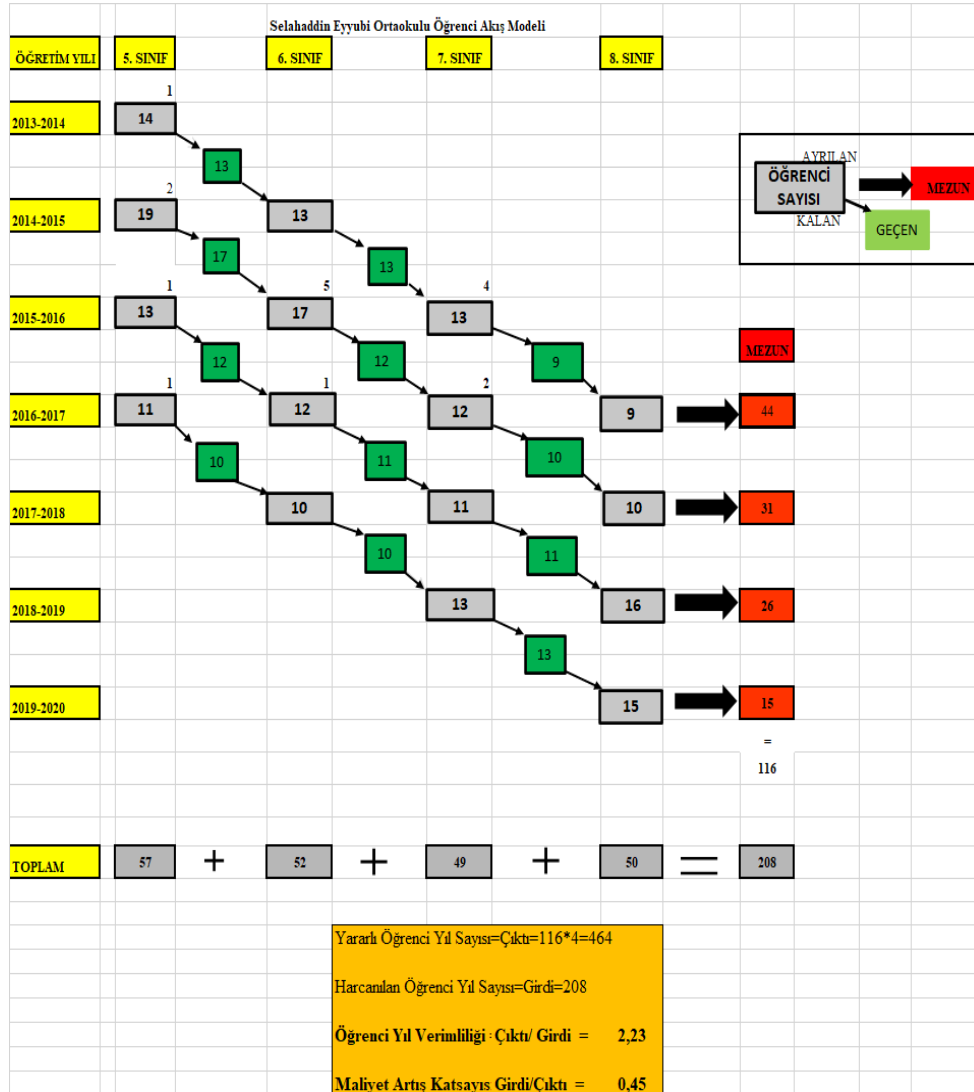
Şekil 10'da Atatürk İlkokulu'nun 2014-2015 öğretim yılından itibaren Öğrenci Akış Modeline yer verilmiştir.

Şekil 10*Atatürk İlkokulu Öğrenci Akış Modeli*

Şekil 10'daki Atatürk İlkokulu Öğrenci Akış Modeli incelendiğinde taşımali eğitimden dolayı bazı yıllarda öğrenci sayılarının katlandığı görülmektedir. Bu yüzden öğrenci yıl verimliliğinin 2,78 olması savurganlık düzeyi konusunda sağlıklı bir bilgi vermemektedir. Ancak maliyet artış katsayısının 0,36 gibi çok düşük düzeyde olması öğrenci başına yapılan toplam harcama miktarının çok düşük olduğunu göstermektedir.

Şekil 11'de Selahattin Eyyubi Ortaokulu'nun 2013-2014 öğretim yılından itibaren Öğrenci Akış Modeli verilmiştir.

Şekil 11
Selahattin Eyyubi Ortaokulu Öğrenci Akış Modeli

Şekil 11'de yer alan Selahattin Eyyubi Ortaokulu Öğrenci Akış Modeli incelendiğinde ortaokula başlayan öğrenciler arasında okul terkleri, nakiller veya göçler olduğu görülmektedir. Bu durum öğrenci yıl verimliliğini yükseltmektedir. Maliyet artış katsayısının çok düşük olması da öğrenci başına düşen harcamaların azaldığını göstermektedir.

Şekil 12'de Çüngüş Çok Programlı Anadolu Lisesi Öğrenci Akış Modeli yer almaktadır.

Şekil 12**Çüngüş Çok Programlı Anadolu Lisesi Öğrenci Akış Modeli**

ÖĞRETİM YILI	9. SINIF	10. SINIF	11. SINIF	12. SINIF	
2013-2014	88	73	60		
2014-2015	76	73	60		
2015-2016	91	66	60		MEZUN
2016-2017	98	75	58	51	47
2017-2018		87	67	53	45
2018-2019			67	65	62
2019-2020				62	57
					211
TOPLAM	358	301	252	231	784
	Yararlı Öğrenci Yıl Sayısı=Çıktı=211*4=844 Harcanılan Öğrenci Yıl Sayısı=Girdi=784 Öğrenci Yıl Verimliliği = Çıktı/ Girdi = 0,93 Maliyet Artış Katsayısı = Girdi/Çıktı = 1,07				

Şekil 12'deki akış modeli incelendiğinde, öğrenci yıl verimliliğinin 0,93 olması, bu okulun iç verimliliğinin 1'e yakın ve savurganlık düzeyinin düşük olduğu anlamına gelmektedir. Maliyet artış katsayısının da 1,07 olması bu bilgiyi destekler niteliktedir. Öğrenci başına yapılan harcamalarda çok küçük artışlar olduğu gözlenmektedir.

Çüngüş İlçesinde Eğitimde Yaşanan Temel Sorunlar

1. Taşımali eğitim sorunu: 2015 yılından bu yana 26 köy okulundan 11'i öğrenci yetersizliği, öğretmen azlığı ve ulaşım sorunlarından dolayı kapatılmış ve bu yerleşim yerindeki öğrenciler belirlenen 6 merkezi ilkököl ve Ortaokulda taşımali eğitime alınmıştır. Ancak yerleşim yerlerinin birbirinden uzak, köy yollarının bozuk ve köylerdeki öğrenci sayısının az olması nedeniyle taşıma maliyetinin arttığı söylenebilir.

2. Yerleşimin dağınık olmasından ötürü öğrenciler her gün taşımayla, belli bir yol giderek eğitime ulaşmak zorunda kalmaktadır. Bu durum çoğu zaman öğrencilerin 35-40 km uzağa kadar yol gitmeleri anlamına gelebilmektedir. Bu denli uzak bir mesafeyi ilkököl çağındaki çocukların her gün gidiyor olması, çocukların eğitime yorgun başlaması, yolların stabilize olmasından dolayı yaşanabilecek kazalar, ilçenin yoğun kar ve yağmur alan bir bölgede olmasından dolayı erozyon, sel ve çığ gibi tehlikeler eğitimin önündeki önemli engeller olarak görülmektedir.

3. İlçedeki yolların genel olarak dört mevsim boyunca ulaşımaya elverişsiz olması ya da hiç yol olmaması durumu eğitimin önünde büyük bir engel olarak durmaktadır.

4. İlçe merkezindeki sosyal ve kültürel olanakların olmaması öğretmenlerin ilçeden en kısa sürede ayrılmak istemelerine yol açmaktadır. İlçeye ancak belli saatlerde sınırlı sayıda servis hizmeti sağlanabilmektedir.

5. Okullarda, rehberlik servisinin olmaması ve özel eğitim öğretmenlerinin yetersiz olması. Bu durum öğrencilerin yönlendirilmesi ve özel eğitim ihtiyacı olan öğrencilerin bu hizmetleri alamamalarına neden olmaktadır.

Plan ve Programlarda Yer Alan Eğitim Politikaları ve Hedeflerinin Gerçekleşme Düzeyleri

Bu bölümde, Çüngüş ilçesinin tarihsel, sosyo-ekonomik ve coğrafi yapısı göz önüne alınarak, eğitim durumuna ilişkin bulgulardan da hareketle varılan gerçekleşme düzeyleri yer almaktadır. Elde edilen sonuçlar aşağıda yer alan dört temel unsur çerçevesinde değerlendirilmiştir;

- a- Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığının (TCCSBB) hazırladığı 2021 Yılı Yıllık Programı,
- b- 11. Kalkınma Planı (2019-2023),
- c- 2021-2023 Orta Vadeli Programı (2021-2023) ve
- d- İlçenin Stratejik Planı

Bu kapsamda programların eğitime ilişkin hedeflerinden, ilçe stratejik planıyla benzerlik gösterenler aşağıda sunulmuştur:

11. Kalkınma Planı'na göre, eğitimde fırsat eşitliği sağlanarak tüm kademelerde eğitime erişim artırılacaktır (TCCSBB, 2019-2023). Cumhurbaşkanlığı Yıllık Programı'nda, yeni dersliklerin verimli kullanımına ve atıl durumdaki eğitim binalarının öncelikli değerlendirilmesine vurgu yapılmaktadır (TCCSBB, 2021). Tekli eğitime geçiş için ilave derslikler inşa edilecek ve okullaşma, tamamlama oranları artırılarak devamsızlık oranları azaltılacaktır (TCCSBB, 2021). Yeni Ekonomi Programı ise eğitimde adaleti sağlamak amacıyla mali kaynak, öğretmen niteliği ve eğitim donanımı açısından oluşan farklılıkları azaltmayı hedeflemektedir (TCCSBB, 2021-2023). Bu doğrultuda okul yöneticiliği güçlendirilip eğitim kalite endeksi oluşturulacak, deneyimsiz öğretmenlere destek verilecektir. Çüngüş İlçe Stratejik Planı'na göre, eğitim ve öğretimde fırsat eşitliğini sağlamak amacıyla okulların teknolojik altyapısı iyileştirilecek ve bilgi iletişim teknolojilerinin etkin kullanımı sağlanacaktır. Bu kapsamda, ilköğretim ikinci kademe ve ortaöğretim düzeyindeki tüm okullar FATİH projesine dahil edilmiştir (Çüngüş İlçe Stratejik Planı, 2021).

Çüngüş ilçesinde tüm eğitim kademelerinde tekli eğitime geçildiği görülmektedir. İkili eğitim yapan kurum yoktur. Ancak eğitim binalarının verimli kullanılmadığı gözlenmiştir. Derslik ihtiyacı olmamasına rağmen atıl vaziyetteki eğitim binalarının kullanımı en acil durumdur. Çünkü taşınabilir eğitime ayrılan harcamalar her geçen gün artmaktadır. Yaklaşık 12 köy okulunun kapalı olduğu ve bu yerleşim yerlerinden taşınmayla eğitime erişimin sağlandığı anlaşılmaktadır. Orta Vadeli Program'da belirtilen bölgeler arasındaki mali kaynak, öğretmen ve yönetici niteliği, eğitim donanımı ve kazanımlar açısından oluşan farklılıkların azaltılması hedefi doğrultusunda, atıl bırakılmış köy okullarının tadilatından geçirilmesi ve bu okullara öğretmen atamaları yapılması önerilmektedir. Böylece yerleşim yerlerinde yaşayan öğrencilerin okula erişim kolaylığı sağlanarak eğitime erişimde fırsat eşitliği desteklenebilir.

İlçedeki okulların biri hariç hiçbirinde akıllı tahta bulunmamaktadır. Bunun dışında okullarda BT sınıfı ve yeterli teknolojik donanımlar da yoktur. Dolayısıyla gerek kalkınma, yıllık ve orta vadeli plan/programlarda değinilse de ilçenin stratejik planında geçen hedeflerin gerçekleşmediği söylenebilir.

Kalkınma Planı'na göre, çocukların ruhsal ve bedensel gelişimlerini gözeterek eğitim ortamları oluşturulacak ve okullar arası başarı farkı azaltılacaktır (TCCSBB, 2019-2023). Cumhurbaşkanlığı Yıllık Programı, eğitim yapılarının teknolojiye ve çevreye uyumlu, güvenli, ekonomik, estetik ve erişilebilir

olmasını hedeflerken, tüm eğitim kademelerinde öğrencilerin ilgi ve yeteneklerine uygun tasarım ve beceri atölyelerinin kurulacağını belirtmektedir (TCCSBB, 2021). Yeni Ekonomi Programı ise rehberlik hizmetlerinin niteliğini artırarak öğrencilerin akademik, kariyer ve sosyal duygusal gelişimlerini desteklemeyi ve onları gelecekte ihtiyaç duyulacak mesleklere yönlendirmeyi amaçlamaktadır (TCCSBB, 2021-2023). İlçenin stratejik planında “Okul öncesi eğitim ve temel eğitimde öğrencilerimizin bilişsel, duygusal ve fiziksel olarak çok boyutlu gelişimleri sağlanacaktır.” şeklinde belirtilen maddenin alt hedeflerinde “Erken çocukluk eğitiminin niteliği ve yaygınlığı artırılacak” denmektedir. İlçede erken çocukluk eğitimi veren bir tek anaokulu vardır ve bu okulun öğrenci kapasitesi ve erişimi sınırlıdır. Yıllık programda geçen tasarım ve beceri atölyelerinin kurulması ise ilçe stratejik planına alınmamıştır. İlçede sadece iki okulda IMKB 75. Yıl Yatılı Bölge Okulu ve Çüngüş Çok Programlı Lisesinde atölye dersliği mevcuttur. Ancak bu atölyelerde teknolojik donanım ve materyal eksikliği olduğundan kullanılmamaktadır. Bunun dışında tasarım ve beceri atölyelerinde ders verebilecek yeterlikte öğretmen olmaması da ayrı bir sorun olarak görülmüştür. İlçedeki okulların niteliği ve olanakları arasındaki farklılıklar köy okullarına doğru gittikçe artmaktadır. Birçok köy/mahalle okulunun fiziki olanakları dahi eşit değildir.

Çüngüş Çok Programlı Lisesinin birçok yönden donanımlı olmasına karşın merkeze uzak olması erişilebilirliğini zayıflatmaktadır. Atatürk İlkokul/Ortaokulu ise taşıma merkezi olmasına karşın hem teknolojik olarak hem de derslik bakımından yetersiz kalmaktadır. İyi bir planlama yapılarak bu okulların tasarlandığını söylemek mümkün görünmemektedir.

Yönlendirme ve rehberlik hizmetlerinin niteliği düşünülecek olursa ilçede sadece 3 rehber öğretmen bulunmaktadır. Toplam 2500 civarında öğrencisi olan bir ilçe için bu sayının yetersiz olduğu görülmektedir. Dolayısıyla bu kriterin de sağlanmadığı söylenebilir.

11. Kalkınma Planı'na göre, özel eğitime gereksinim duyan bireylerin eğitim hizmetlerinden faydalanabilmesi için beşerî ve fiziki olanaklar güçlendirilecektir (TCCSBB, 2019-2023). Cumhurbaşkanlığı Yıllık Programı, öğrenme ortamlarının fiziki altyapısını, öğretim programı ve materyal zenginliğini, öz bakım becerilerini, bütünleştirme uygulamalarını ve rehberlik hizmetlerinin standartlarını yükseltmeyi amaçlamaktadır (TCCSBB, 2021). Yeni Ekonomi Programı ise özel eğitime ihtiyaç duyan öğrencilerin aldıkları eğitimin niteliğini artırmayı, bu öğrencileri özgün tanılama araçlarıyla tespit etmeyi ve onların hem bireysel yaşamlarına hem de ülke ekonomisine katkı sağlamalarını hedeflemektedir (TCCSBB, 2021-2023). Çüngüş İlçe Stratejik Planı'nda, özel eğitim ve rehberlik hizmetlerinin etkinliğinin artırılması ve bireylerin bedensel, ruhsal ve zihinsel gelişimlerinin desteklenmesi hedeflenmiş (Çüngüş İlçe Stratejik Planı, 2021) ancak ilçede yeterli özel eğitim öğretmeni bulunmadığı da belirtilmiştir. Sadece Atatürk Ortaokulu ve Siteler Ortaokulu'nda özel eğitim sınıfı olduğu ancak bu sınıflarda da toplam 7 öğrencinin bulunduğu bildirilmiştir. İlçede Rehberlik ve Araştırma merkezinin olmaması da özel eğitim ihtiyacı olan öğrencilerin tanılama ve tespit edilmesini zorlaştırmaktadır.

11. Kalkınma Planı'na göre, mesleki ve teknik eğitimde üretime yönelik yapısal dönüşüm ve istihdam seferberliğine başlanacaktır (TCCSBB, 2019-2023). Cumhurbaşkanlığı Yıllık Programı, meslek liselerinin atölye ve laboratuvarlarının modernize edilerek eğitim ve istihdam ihtiyaçlarına uygun hale getirilmesini öngörmektedir (TCCSBB, 2021). Yeni Ekonomi Programı ise mesleki eğitim öğrencilerinin bilgi ve becerilerinin üretime dönüştürülmesini ve okul-sektör iş birliği modellerinin geliştirilmesini hedeflemektedir (TCCSBB, 2021-2023). Çüngüş İlçe Stratejik Planı da mesleki ve teknik eğitim ile hayat boyu öğrenme sistemlerinin toplumun ihtiyaçlarına ve işgücü piyasası gereksinimlerine uygun şekilde uygulanmasını amaçlamaktadır (Çüngüş İlçe Stratejik Planı, 2021).

İlçede yeni açılan Çüngüş Çok Programlı Lisesinin yeni binasına taşınmasıyla mesleki ve teknik bölümlerine öğrenci alımlarında artış olduğu görülmektedir. Ancak henüz yeterli laboratuvar donanımının sağlanamaması öğrenci sayısını belli bir seviyede tutmaktadır. Bu durum modern atölye ve laboratuvarların açılmasıyla yaygınlaştırılabilir. İlçede sanayinin olmaması, lisenin sadece elektrik ve elektronik teknolojisi bölümlerinin işler olması diğer dezavantajlardır.

Tartışma ve Sonuç

Bu araştırmada, Diyarbakır ili Çüngüş ilçesinin eğitim planlamasına yönelik bir analiz yapılarak, yerel düzeydeki eğitim ihtiyaçları ve zorlukları değerlendirilmiştir. Çalışmanın bulguları, nüfusun %2 oranında azalma eğilimi gösterdiğini ve eğitim çağındaki nüfusun önemli bir kısmının gençlerden oluştuğunu ortaya koymaktadır. Ancak, bu azalan nüfus eğilimi, bazı okulların kapatılma olasılığını gündeme getirmektedir. Buna karşın, okul öncesi, ilkokul ve ortaokul kademelerinde öğrenci sayılarında artış gözlemlenmiştir ve bu artışın özellikle lise kademesinde çağ nüfusunun üzerinde gerçekleşeceği öngörülmüştür. Tüm bu veriler değerlendirildiğinde, Diyarbakır'ın Çüngüş ilçesinin özellikle kırsal bölgelerde belirgin olan nüfus kaybı nedeniyle azalan bir nüfus eğilimine sahip olduğu ve bu durumun eğitim planlamasında kritik bir rol oynadığı söylenebilir. Bu ve benzeri sorunlara neden olabilecek planlama eksiklikleri merkezi veya bölgesel planlamanın yanı sıra yerel düzeyde yapılacak daha küçük ölçekli planlamanın önemini de artırmaktadır.

Planlamadaki hataların en aza indirilmesi ve mevcut verilerin/göstergelerin daha sağlıklı değerlendirilmesi için veriye dayalı yönetim anlayışının benimsenmesi ve etkin bir şekilde uygulanması gerekmektedir. Veriye dayalı yönetim, örgütlerin karar alma süreçlerini veri temelli gerçekleştirilmesi olarak tanımlanabilir ve bu yönetim anlayışının temelinde, rasyonel bir perspektifle elde edilen istatistikler yer almaktadır. Bu nedenle, veriye dayalı yönetimin, örgütlerin performansı, verimliliği ve etkinliği üzerinde belirgin bir etkiye sahiptir (İhtiyaroğlu, 2019). Cemaloğlu (2019), yöneticilerin varsayımlar yerine verilere dayalı kararlar almasının, isabetli ve etkili sonuçlara ulaşmanın temel koşulu olduğunu vurgulamaktadır. Ancak, bu verilerin işlenip anlamlı bir hale getirilmeden bilgiye dönüşmeyeceğini ifade etmektedir. Veriler olmadan bilgi, bilgi olmadan anlama ve anlama olmadan da geleceğe yönelik öngörülerde bulunmanın mümkün olmadığını belirterek veriye dayalı karar verme sürecinin önemini ortaya koymaktadır.

Yerel düzeydeki planların yapılabilmesi için öğretim haritaları hazırlanmalıdır. Öğretim haritasında, benzer özelliklere sahip bir bölge için nüfus, ekonomik durum, coğrafi yapı, iklim koşulları, ulaşım olanakları, toplumsal yapı ve eğitim durumu ayrıntılı olarak analiz edildikten sonra, geleceğe dair tahminler yapılır ve bu hedeflere ulaşmak için öneriler geliştirilir (Hallak, 1977; Karakütük, 2020). Karakütük (2020), il, ilçe ve köy gibi farklı yerleşim düzeylerinde eğitim planlaması yapılabileceğini belirterek, Türkiye'de özellikle ilçe düzeyinde eğitim planlaması yapılmasının önemini vurgulamaktadır.

Türkiye'de eğitim planlamasının tarihsel gelişimi, özellikle 1960 sonrası dönemde planlı kalkınma anlayışı ile şekillenmiştir. Bu süreçte eğitim, ekonomik kalkınmanın bir aracı olarak ele alınmış ve planlamalar da bu çerçevede, "insangücü yetiştirme" amacına odaklı olarak yapılmıştır (Küçük, 2010). Çüngüş ilçesi de bu genel eğilimin bir parçasıdır; bölgedeki eğitim planlaması, yerel ihtiyaçlardan ziyade merkezi ekonomik hedefler doğrultusunda şekillendirilmiştir. Bu durum, özellikle taşınabilir eğitim ve kız çocuklarının okullaşma oranlarının düşük olması gibi yerel sorunların çözümünde yetersiz kalmaktadır. Bölgenin kırsal yapısı ve öğrenci taşımacılığı gibi zorluklar göz önüne alındığında, daha özgün çözümler üretilmesi gerektiği anlaşılmaktadır. Coombs (1973), merkezi eğitim planlamalarının yerel ihtiyaçları yeterince karşılayamadığını ve kaynak yetersizliğinin bölgesel eşitsizlikleri artırabildiğini belirtmektedir. Çüngüş ilçesi gibi küçük ve dağınık yerleşimlere sahip bölgelerde, yerel eğitim planlamasının daha ayrıntılı ve esnek bir yapıda olması gerekmektedir. Karakütük'e (1994) göre öğretim haritaları gibi mikro planlama araçları, yerel eğitimdeki kaynakların daha etkin kullanılmasını sağlayabilir.

Çüngüş ilçesinin demografik yapısı, eğitim planlaması için kritik bir unsurdur. Nüfus artışı, doğurganlık oranları, yaş dağılımı ve göç gibi demografik verilerin nüfus kestirim oranları kullanılarak doğru yorumlanması, eğitim sistemlerinin daha etkili ve verimli hale getirilmesine önemli katkılar sunmaktadır (Châu, 1990). İlçenin nüfusu genel bir azalma eğilimindedir ve bu durum bazı okulların kapanması veya birleştirilmesi gibi sonuçlar doğurabilir. Özellikle kırsal alanlarda nüfusun azalması, eğitim yatırımlarını sınırlı kaynaklarla planlama zorunluluğunu beraberinde getirmektedir. Bu noktada, Türkiye'de eğitim planlaması sürecinde yerel ihtiyaçların yeterince dikkate alınmadığı gibi söylemlerin dillendirilmesi göz ardı edilmemelidir. Eğitim planlaması literatüründe, yerel toplulukların sosyal taleplerinin de göz önünde bulundurularak planlamaların yapılabileceğini savunan planlama modeli

çalışmaları bulunmaktadır (Härnqvist, 1987; Psacharopoulos, 1975). Eğitim sistemlerinin, toplumun ihtiyaç ve beklentilerine daha fazla odaklanması gerektiğini savunan bu modeller, Çüngüş ilçesi gibi kırsal bölgeler için de geçerli olabilir. Özellikle okul öncesi eğitim kapsamında, 20. Millî Eğitim Şûrası kararlarında (MEB, 2021) yer alan “dezavantajlı bölgeler ve gruplara yönelik okul öncesi eğitime erişimi kolaylaştırmak için bölge ve ailelerin ihtiyaçlarına yönelik farklı modeller (gezici öğretmen sınıfı,..., ev temelli eğitim, toplum temelli erken müdahale modeli, mobil anaokulu vb.) kendi standartları geliştirilerek kullanılmalıdır.” ve bu konudaki benzeri kararların uygulamaya alınması 11. Kalkınma planında %100 olması hedeflenen okul öncesi okullaşma oranına Çüngüş ilçesinde ulaşılmasını sağlayacaktır. Özellikle kız çocuklarının eğitim oranının düşük olması ve bölgedeki eğitimde fırsat eşitsizliğinin giderilmesi için sosyal talep modellerine dayalı çözümler dikkate alınabilir.

Araştırmanın bulguları, Çüngüş ilçesindeki mevcut eğitim planlamasının yerel ihtiyaçlara uygun şekilde ve sosyo-ekonomik eşitsizlikler dikkate alınarak yeniden yapılandırılması gerektiğini göstermektedir. Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Örgütü'nün (Organisation for Economic Co-operation and Development [OECD]) Uluslararası Öğrenci Değerlendirme Programı (Programme for International Student Assessment [PISA]) 2022 raporuna (OECD, 2023) göre, sosyo-ekonomik eşitsizlikler eğitim performansında önemli rol oynamaktadır. Bu çerçevede PISA 2022 verileri de taşımali eğitim sistemi ve yerel yönetimlerle iş birliğinin güçlendirilmesi gibi önlemlerin sosyo-ekonomik eşitsizlikleri azaltmada etkili bir politika olarak değerlendirilebileceğini göstermektedir. Taşımali eğitim sisteminin iyileştirilmesi, okulların fiziki altyapısının güçlendirilmesi ve kız çocuklarının eğitime katılımının artırılması için özgün çözümler geliştirilmelidir. Yerel düzeyde planlama yapılırken, kaynakların verimli kullanılması büyük önem taşımaktadır. Eğitim yatırımlarının getirisini maksimize etmek için maliyet-fayda analizleri yapılmalı ve kaynaklar etkili şekilde tahsis edilmelidir (Psacharopoulos, 1979). Bu doğrultuda, özellikle taşımali eğitim sistemi ve altyapı yatırımları, uzun vadede eğitim kalitesini artıracaktır. 2033 Türkiye Eğitim Politikaları Strateji Belgesi'nde (Akgündüz, 2023), eğitimde fırsat eşitliği ve teknolojik dönüşüm gibi bileşenlerin, sürdürülebilir bir eğitim sistemi için temel unsurlar olduğu vurgulanmaktadır. Belgeye göre, özellikle dezavantajlı bölgelerde yaşayan öğrencilerin eğitim olanaklarına erişimini artırmak amacıyla altyapı iyileştirmeleri ve dijitalleşme desteklenmelidir.

Sonuç olarak Diyarbakır ili Çüngüş ilçesi eğitim planlaması, yerel ihtiyaçların doğru bir şekilde analiz edilmesi ve toplumsal dinamiklerin dikkate alınmasıyla şekillenen, çok boyutlu ve stratejik bir süreç olarak tanımlanabilir. Yerel düzeyde eğitim planlamasının daha esnek, birey odaklı ve fırsat eşitliğine dayalı bir anlayışla yeniden şekillendirilmesi, bölgedeki eğitim kalitesini artırmada etkili olabilir. Bu bağlamda, çalışmanın bulguları, yerel ve merkezi eğitim planlarının daha entegre bir yaklaşımla ele alınması gerektiğini göstermektedir.

Öneriler

Kalkınma planları, yıllık ve orta vadeli programlar, stratejik planlar ve ilçedeki eğitim sorunları dikkate alındığında, Çüngüş ilçesi eğitim durumu kapsamında gelecek için karar vericiler, uygulayıcılar ve araştırmacılar için şu önerilerde bulunulabilir:

Karar Vericilere Öneriler

Yerel Eğitim Altyapısının Güçlendirilmesi: Çüngüş ilçesinde mevcut eğitim altyapısının, özellikle kırsal alanlardaki okulların onarılarak güçlendirilmesi önem arz etmektedir. Bu kapsamda, mevcut 11 köy okulunun onarımlarının yapılarak faaliyete alınması ve taşımali eğitimin en aza indirilmesi hedeflenmelidir.

Finansman ve Kaynak Dağılımında Verimlilik: Eğitim bütçesi planlamalarında kaynak dağılımının en verimli şekilde yapılması için maliyet-fayda analizlerinin gerçekleştirilmesi ve öncelikli alanlara yatırım yapılması önerilmektedir.

Ulaşım ve Taşımali Eğitimde İyileştirme: Coğrafi olarak dağınık yerleşim bölgelerinde taşımali eğitim, öğrencilerin erişimini sağlamak açısından temel bir gerekliliktir. Taşımali eğitim sistemine daha

fazla kaynak aktarılması, araçların güvenlik ve konfor açısından iyileştirilmesi önerilmektedir. Bu kapsamda mahalle ve köyler arasındaki yolların varsa bakımının yapılması, yoksa yol yapım hizmetinin devreye sokularak mümkünse köyler arasında yeni bağlantı yollarının yapılması sağlanmalıdır. Taşımalı eğitimde daha etkin bir planlama yapılması, öğrencilerin zamanında okula ulaşmalarını sağlayarak eğitime erişim sorununu azaltabilir.

Okul Kapasite Planlaması ve Fiziki Yatırımların Artırılması: Bulgu sonuçlarına göre öğrenci sayısında artış beklendiği için okul ve derslik kapasitesinin önceden planlanarak artırılması gereklidir. Tüm okullardaki fiziki altyapı ve teknolojik olanakların iyileştirilmesine öncelik verilerek okulların bakım ve onarım ihtiyaçlarının düzenli olarak karşılanması sağlanmalıdır.

Uygulayıcılara Öneriler

Öğretmen ve Destek Personel İhtiyacının Karşlanması: İlçedeki rehber öğretmen, özel eğitim öğretmeni ve diğer branş öğretmenlerinin sayısı artırılmalı, bu sayede her öğrenciye eşit eğitim imkânı sağlanmalıdır.

Öğretmenlerin Çalışma Koşullarının İyileştirilmesi: Özellikle kırsal alanlarda görev yapan öğretmenlerin özlük hakları (hizmet puanı, maaş, lojman desteği gibi) düzenlenerek motivasyonlarının artırılması sağlanmalıdır.

Okula Devam Oranlarının Artırılması İçin Sosyal Destek Programları: Çüngüş'te kız çocuklarının okullaşma oranının düşük olduğu gözlemlenmiştir. Bu nedenle, özellikle kız öğrenciler için teşvik edici burslar, ulaşım desteği ve ailelere yönelik bilinçlendirme çalışmaları yapılmalıdır. Bu tür destekler, bölgedeki öğrencilerin eğitimden kopmalarını önlemek ve okula devam oranlarını artırmak için etkili bir çözüm sunacaktır.

Yerel Yönetimlerle İşbirliği: Okulların fiziki altyapısını ve donanım eksikliklerini gidermek için yerel yönetimlerle işbirliği yapılması önemlidir. Yerel yönetimlerin eğitime destek sağlayarak, okulların bakım, temizlik ve güvenlik gibi temel ihtiyaçlarının karşılanmasında katkıda bulunmaları teşvik edilmelidir. Özellikle kırsal alanlarda yerel yönetim desteği, okulların sürdürülebilirliğini güçlendirecektir.

Araştırmacılara Öneriler

Yerel İhtiyaçlara Odaklanan Araştırmaların Teşvik Edilmesi: Çüngüş gibi yerel ve küçük ölçekli bölgelerde eğitimle ilgili daha fazla araştırma yapılması, mikro planlama çalışmalarıyla desteklenmelidir. Bu tür çalışmalar, eğitim politikalarının yerel ihtiyaçları dikkate almasını sağlayarak daha etkin bir eğitim politikası oluşturulmasına katkıda bulunacaktır.

Eğitimde Fırsat Eşitliğine Dair Daha Fazla Çalışma: Eğitimde fırsat eşitliği, özellikle dezavantajlı bölgelerde daha derinlemesine incelenmelidir. Böylece bölgedeki eğitimin kalitesinin artırılması için etkili stratejiler geliştirilebilir.

Öğrenci Akışı ve Okul Tercihleri Üzerine Ayrıntılı Çalışmalar: Bölgede öğrenci akışının geleceğe yönelik projeksiyonları, hangi okulların kapatılacağı veya birleştirileceği kararlarında önemli rol oynayacaktır. Bu nedenle, öğrenci akışını belirleyen faktörler ve bölgesel göç dinamikleri üzerine çalışmalar yapılmalıdır. Özellikle öğrencilerin hangi okulları tercih ettiklerine dair araştırmalar, okul kapasitelerinin daha etkili planlanmasına yardımcı olabilir.

Kırsal Bölgelerde Eğitimde Eşitsizlikler Üzerine Araştırmalar: Çüngüş gibi kırsal ve sosyo-ekonomik açıdan dezavantajlı bölgelerde eğitimde eşitsizlikleri azaltmaya yönelik çözümler geliştirmek amacıyla saha araştırmaları yapılmalıdır. Bu araştırmalar, öğrencilerin yaşadıkları zorlukları ve bölgesel eşitsizliklerin nedenlerini anlamada önemli katkılar sağlayabilir ve eğitim politikalarına ışık tutabilir.

Etik Kurul İzin Bilgileri

Bu çalışmada, "Yükseköğretim Kurumları Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Yönergesi" kapsamında uyulması gereken tüm kurallara uyulmuştur. Ayrıca "Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiğine Aykırı Eylemler" başlığı altında belirtilen eylemlerden hiçbiri gerçekleştirilmemiştir. Çalışma doküman incelemesi türünden olup etik kurul izni gerektiren çalışmalar sınıfına dahil değildir.

Araştırmacıların Katkı Oranları Beyanı

Araştırmanın tamamı, araştırmanın tek yazarı tarafından gerçekleştirilmiştir.

Destek ve Teşekkür Beyanı

Yazarın araştırma sürecine dair belirteceği bir destek ve teşekkür beyanı bulunmamaktadır.

Çatışma Beyanı

Yazarın araştırma ile ilgili bir çatışma beyanı bulunmamaktadır.

Kaynakça

- Adem, M. (2008). *Eğitim planlaması*. Ekinoks Yayınları.
- Akgündüz, D. (Ed.). (2023). *2033 Türkiye eğitim politikaları strateji belgesi*. Aydın Üniversitesi Yayınları.
- Anderson, C. (2015). *Creating a data-driven organization: Practical advice from the trenches*. "O'Reilly Media, Inc."
- Balcı, A. (2016). *Sosyal bilimlerde araştırma yöntem, teknik ve ilkeler*. Pegem Akademi.
- Başaran, İ. E., & Çınkır, Ş. (2013). *Türk eğitim sistemi ve okul yönetimi (4. Baskı)*. Siyasal Kitabevi.
- Becerikli, S. (2019). *Öğretmen yetiştirmede İstanbul Yüksek Okulu modeli (1924-1978)* [Yayımlanmamış doktora tezi]. Bursa Uludağ Üniversitesi.
- Beşel, F., & Yardımcıoğlu, F. (2017). Maliye Dergisi'nin bibliyometrik analizi: 2007-2016 dönemi. *Maliye Dergisi*, 172, 133-151. <https://ms.hmb.gov.tr/uploads/2019/09/172-07.pdf>
- Bowen, G. A. (2009). Document analysis as a qualitative research method. *Qualitative Research Journal*, 9(2), 27-40. <https://doi.org/10.3316/QRJ0902027>
- Bursalıoğlu, Z. (2003). *Eğitim yönetiminde teori ve uygulama. (7.Baskı)*. Pegem Akademi.
- Cemaloğlu, N. (2019). *Yönetimin pin kodu*. Pegem Akademi.
- Cemaloğlu, N., & Duykuluoğlu, A. (2022). *Eğitimde veriye dayalı yönetim. (1.Baskı)* Pegem Akademi.
- Châu, T. N. (1990). *Eğitim planlamasının demografik yönleri* (R. Kabadayı, Çev.). Nüve Yayıncılık.
- Christensen, L. B., Johnson, R. B., & Turner, L. A. (2020). *Research methods, design, and analysis* (12th ed.). Pearson.
- Coombs, P.H. (1973). *Eğitim planlaması nedir?* (C. Mihçioğlu, Çev.). Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları.
- Çüngüş İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü. (2021). *Stratejik plan (2019-2023)*. <http://www.cungus.gov.tr/ilce-milli-egitim-mudurlugu>
- Çüngüş Belediyesi, (2021). *Ana sayfa*. Çüngüş Belediyesi. <http://www.cungus.bel.tr>
- Diyarbakır Valiliği, (2021). *Ana sayfa*. Diyarbakır Valiliği. <http://www.diyarbakir.gov.tr>

- Fayol, H. (2016). *General and industrial management*. Ravenio Books.
- Field, A. (2013). *Discovering statistics using IBM SPSS statistics*. Sage Publications.
- Glesne, C. (2011). *Becoming qualitative researchers*. (A. Ersoy & P. Yalçinoğlu, Çev.). Pearson.
- Hallak, J. (1977). *Planning the Location of Schools: An Instrument of Educational Policy*. UNESCO IIEP.
- Härnqvist, K. (1987). Social demand models. In G. Psacharopoulos (Ed.), *Economics of education* (pp. 356-363). Oxford: Pergamon Press. <https://doi.org/10.1016/B978-0-08-033379-3.50081-4>
- Hesapçioğlu, M. (1989). *Eğitim planlaması ve yönetimi*. Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Yayınları.
- Hoepfl, M. C. (1997). Choosing qualitative research: A primer for technology education researchers. *Journal of Technology Education*, 9(1), 47-63. <https://vtechworks.lib.vt.edu/server/api/core/bitstreams/fc04f24a-1a5f-4298-b66f-bd5e854675a6/content>
- İhtiyaroğlu, N. (2019). Veriye dayalı karar verme uygulamaları. N. Cemaloğlu (Ed.), *Veriye dayalı yönetim* (ss. 139-165). Pegem Akademi.
- Karaca, O. (2018). *Türkiye’de eğitim yönetimi alanında yazılan lisansüstü tezlerin metodolojik incelemesi* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Uşak Üniversitesi.
- Karacadağ Kalkınma Ajansı. (2011). *Çüngüş ilçesi durum raporu*. https://www.karacadag.gov.tr/Dokuman/Dosya/www.karacadag.org.tr_246_CP6S54UN_cungus_ilce_durum_raporu.pdf
- Karakütük, K. (1994). *Eğitim planlamasında öğretim haritası yönteminin rolü, önemi ve Türkiye’de uygulanması*. [Yayımlanmamış doktora tezi]. Ankara Üniversitesi.
- Karakütük, K. (2020). *Eğitim planlaması*. Pegem Akademik Yayıncılık.
- Karasar, N. (2016). *Bilimsel araştırma yöntemi*. Nobel Yayın Dağıtım.
- Kavak, Y. (2011). Türkiye’de nüfus ve eğitim: Uzun vadeli (2010–2050) nüfus projeksiyonları ve eğitim sistemine yansımaları. *Milli Eğitim Dergisi*, 41(192), 86-104.
- Küçükler, E. (2010, 11-13 November). *Türkiye’de eğitim planlaması neyi hedefliyor?* [Sözlü sunum]. International Conference on New Trends in Education and Their Implications, Antalya, Türkiye. https://www.academia.edu/1045125/T%C3%BCrkiyede_E%C4%9Fitim_Planlamas%C4%B1_Neyi_Hedefliyor
- Millî Eğitim Bakanlığı. (2018). *2023 Eğitim vizyonu belgesi*. https://baklan.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2018_12/11144802_2023_EGITIM_VIZYONU.pdf
- Millî Eğitim Bakanlığı. (2020). *Millî eğitim istatistikleri 2019-2020*. https://sgb.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2020_09/04144812_meb_istatistikleri_organ_egitim_2019_2020.pdf
- Millî Eğitim Bakanlığı. (2021). *20. Millî eğitim şûrası*. https://ttkb.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2021_12/08163100_20_sura.pdf
- Nas, E. (2019). Okul rehberlik servislerinde yürütülen faaliyetlerin değerlendirilmesi. F. Tanhan, H. İ. Özok & C. Aladağ (Ed.), *Eğitim bilimleri perspektifinden öğretmen* (ss. 147-158) içinde. Pegem Akademi.

- Psacharopoulos, G. (1975). The macro-planning of education: A clarification of issues and a look into the future. *Comparative Education Review*, 19(2), 214-224. <https://doi.org/10.1086/445820>
- Psacharopoulos, G. (1979). Synthetic approaches in manpower planning. *De Economist*, 127(2), 289-297. <https://doi.org/10.1007/bf02371842>
- Saldana, J. (2011). *Fundamentals of qualitative research*. Oxford University Press.
- Schildkamp, K., Poortman, C. L., & Handelzalts, A. (2016). Data teams for school improvement. *School Effectiveness and School Improvement*, 26(2), 257-284. <https://doi.org/10.1080/09243453.2014.936225>
- Şahin, Ş. (2018). *Türkiye’de ‘eğitim tarihi’ alanında elektronik ortamda yayınlanmış makalelerin incelenmesi* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Gaziantep Üniversitesi.
- Tuncer, A. T., Karasu, N., Altunay, B., & Güler, Ö. (2011). Türkçe ilköğretim kitaplarında engel ve engellilik: bir doküman analizi örneği. *Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 31(2), 439-457. <https://dergipark.org.tr/pub/gefad/issue/6738/90581>
- Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK). (2021). *Nüfus istatistikleri 2020*. <http://www.tuik.gov.tr>
- Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı. (2019-2023). *11.Kalkınma planı*. Ankara: Strateji ve Bütçe Başkanlığı Yayınları. https://www.sbb.gov.tr/wp-content/uploads/2022/07/On_Birinci_Kalkinma_Plani-2019-2023.pdf
- Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı. (2021). *Cumhurbaşkanlığı yıllık programı*. Ankara: Strateji ve Bütçe Başkanlığı Yayınları. <https://www.sbb.gov.tr/yillik-programlar>
- Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı. (2021-2023). *Yeni ekonomi programı (orta vadeli program)*. Ankara: Strateji ve Bütçe Başkanlığı Yayınları. <https://www.sbb.gov.tr/orta-vadeli-programlar>
- Organisation for Economic Co-operation and Development. (2023). *PISA 2022 results (Volume I): The state of learning and equity in education*. OECD Publishing. <https://doi.org/10.1787/53f23881-en>
- Ünal, I. (1996). *Eğitim ve yetiştirme ekonomisi*. Torun Matbaası.
- Yıldırım, A., & Şimşek, H. (2018). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Seçkin Yayıncılık.